

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Pedagogická fakulta

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Analýza působení Mezinárodní organizace pro migraci v České republice

Vedoucí práce: PhDr. Salim Murad, Ph.D.

2012

Autor: Romana Prášilová

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě - v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných fakultou elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 30. dubna 2012

.....

Podpis

Poděkování

Ráda bych poděkovala vedoucímu své bakalářské práce PhDr. Salimu Muradovi, Ph.D., za cenné rady a připomínky, které mi pomohly při zpracování této práce. Dále bych chtěla poděkovat za spolupráci, rozhovor a poskytnuté materiály Mgr. Janu Schrothovi projektovému manažeru IOM Praha. Moje poděkování patří také rodičům, přátelům a všem, kteří mě podporovali.

Anotace

Stěžejním tématem mé bakalářské práce je působení IOM - Mezinárodní organizace pro migraci v České republice.

V úvodu práce se budu zabývat dobrovolnou migrací po roce 1990, jaké byly její historické tendence a jejím rozdělením do několika časových období.

Následně se v mé práci věnuji charakteristice Mezinárodní organizace pro migraci. Zmiňuji její historický vývoj a důvody vzniku této organizace na území České republiky. Dále popisuji organizace spolupracující s IOM na různých úrovních.

Jádrem mé práce je popsání jednotlivých projektů, na kterých se IOM podílí v rámci České republiky. Větší pozornost věnuji projektu Výběr kvalifikovaných zahraničních pracovníků, na kterém popisuju spolupráci IOM s Ministerstvem práce a sociálních věcí. Celá práce je doplněna rozhovorem s jedním z pracovníků IOM, jehož hlavním úkolem je přinést informace o působení této organizace, ale zejména se pokusit toto působení zhodnotit.

V závěru mé práce provedu stručné shrnutí a zhodnocení působení IOM v České republice a výsledků, kterých u nás tato organizace dosáhla.

Klíčová slova: migrace, Mezinárodní organizace pro migraci

Abstract

The main issue of my thesis are the activities of the IOM - the International Organisation for Migration in the Czech Republic.

First I describe the characteristics of the International Organisation for Migration. I discuss its development through the history and the reasons of its establishment in the Czech Republic. Next I describe other organizations cooperating with the IOM at various levels.

The core of my thesis is description of particular projects of the IOM in the Czech Republic. I focus on the project of Selection of qualified foreign workers. I describe the cooperation of the IOM with the Ministry of Labour and Social Affairs on this project. The whole thesis is supplemented with an interview with an employee of the IOM. It brings information about the IOM's activities and tries to assess them.

Finally I make a conclusion about the IOM's activities in the Czech Republic and summarize its reached outcomes.

Keywords: migration, the International Organisation for Migration

Obsah

Úvod.....	7
1 Dobrovolná migrace.....	8
1.1. Imigrace, azyl a etnické soužití.....	9
2 IOM.....	12
2.1. Historie IOM v celosvětovém měřítku.....	13
2.2. Organizace spolupracující s IOM.....	14
2.2.1 Vládní organizace.....	14
2.2.2 Neziskové organizace.....	16
3 Působení IOM v České republice.....	18
3.1 Dobrovolné návraty a reintegrace.....	19
3.2 Migrace a rozvoj.....	21
3.2.1 Migrace a ekonomický/komunitní rozvoj.....	22
3.2.2 Budování kapacit prostřednictvím kvalifikovaných lidských zdrojů a expertů ..	22
3.2.3 Podpora studia tématu „migrace a rozvoj“.....	23
3.3 Integrace cizinců v České republice.....	23
3.3.1 Projekt ELCI.....	23
3.3.2 Zdravotní pojištění cizinců v České republice.....	24
3.3.3 Webové stránky domavcr.cz.....	24
4 Výběr kvalifikovaných pracovníků.....	31
4.1 Pilotní projekt Výběr kvalifikovaných zahraničních pracovníků.....	32
4.1.1 Základní podmínky k možnosti účastnit se projektu:.....	32
4.1.3 Zhodnocení pilotní fáze projektu na základě rozhovoru.....	37
4.1.4 Zhodnocení pilotního projektu na základě zprávy o realizaci 2003-2008.....	39
4.2 Pokračování projektu.....	42
4.3 Ukončení projektu.....	42
Závěr.....	43
Seznam použitých zdrojů.....	45
Seznam příloh.....	48

Úvod

Předmětem mé bakalářské práce je téma migrace. Patří mezi jedno z nejdiskutovanějších, které se v naší společnosti objevuje a řeší. Existuje mnoho organizací, ať již vládních či nevládních, které se tímto tématem zabývají. Já se ve své práci zaměřím na činnost a působení Mezinárodní organizace pro migraci Praha v České republice. V úvodu vysvětlím samotný pojem migrace a ve stručnosti zmíním její vývoj od roku 1990 na našem území.

V následující kapitole popíši Mezinárodní organizaci IOM a přiblížím historický vývoj této organizace v celosvětovém měřítku. Poté vysvětlím, jakým způsobem se Česká republika stala součástí Mezinárodní organizace pro migraci a jaké byly podmínky tohoto vstupu. Dále pak popisují organizace spolupracující s IOM Praha, a to jak ve sféře vládní, tak neziskové.

Jádrem mé práce je seznámení a analýza s jednotlivými projekty, na kterých se IOM Praha v rámci svého působení podílela a podílí. V úvodu popisují projekt „Dobrovolné návraty“ (Assisted Voluntary Return) a dále jsou projekty rozděleny podle jednotlivých sfér, v kterých se IOM Praha zapojuje. Hlubší analýzou se zabývám u projektu „Výběr kvalifikovaných zahraničních pracovníků“. Jeho začátek je věnován vlastnímu seznámení s projektem, jaké byly podmínky a kritéria pro vstup účastníků do tohoto projektu atd. Poté se zaměřuji na strukturu účastníků z jednotlivých zemí a státní příslušnost těchto účastníků. Následuje zhodnocení pilotního projektu, důvody jeho prodloužení a následně i ukončení. Uvedu jak pozitiva, tak negativa tohoto projektu.

V samotném závěru mé práce, bude shrnutí působení IOM v České republice.

1 Dobrovolná migrace

„Pojem migrace vyjadřuje více či méně trvalý individuální nebo skupinový pohyb osob přes symbolické či politické hranice do nových oblastí osídlení nebo mezi nové komunity. V této souvislosti se zmiňují faktory, které motivují migranty k pohybu, tak zvané „push“ (vytlačující) a „pull“ (přitahující) faktory. Mezi takové faktory, které mohou nutit k vystěhování z určité země, patří například vysoká míra nezaměstnanosti, a naopak ekonomická expanze hostitelské země může být faktorem přitahujícím migranty. Rozlišuje se také mezinárodní migrace mezi zeměmi a migrace vnitřní v rámci územního celku.“ (MARSHALL, 1998:415,416)

„ Sama migrace, jako taková, je jevem nejen přirozeným, ale většinou také žádoucím. V ekonomické sféře umožňuje efektivnější využívání potenciálu lidí i kapitálu a vytváří tak prostor pro jejich soutěž. Je nezbytná tam, kde jde o využívání přírodního bohatství nebo kam z různých důvodů nelze směřovat transfer kapitálu. Je současně žádoucí pro ty země, které se potýkají s nedostatkem především kvalifikovaných pracovních sil a koneckonců i pro ty, které mají pracovních sil naopak přebytek. Specifický je význam migrace pro demografickou strukturu vyspělých zemí, neboť již delší dobu zajišťuje alespoň mírný populační nárůst. Možná největší přínos má ale migrace pro vzájemné poznávání jednotlivých národů a kultur, tedy ve sféře sociální“ (Kuchař 2007:47)

Na migranty, kteří se rozhodnou natrvalo usadit v některé cílové zemi, ať již po přímém, jednorázovém přestěhování nebo dlouhodobější cirkulaci, čeká složitý proces adaptace. Takováto adaptace na nové podmínky v majoritní společnosti má mnoho podob, které jsou často velmi rozdílné a jsou podmíněny mnoha faktory. Adaptace je ovlivněna nejen samotnými migranty, ale také a to zejména migrační politikou země, kterou si vybrali a přístupem její majoritní populace k imigrantům.¹

Vývoj migrace od roku 1990 na území ČR

V prvních deseti letech od roku 1989 můžeme rozlišit tři migrační etapy. První z těchto etap velmi úzce souvisela se změnami na politickém poli, jež se udály v roce 1989. Dala

---

¹ DRBOHLAV, D.: *Mezinárodní migrace – pohyb i pobyt (Alenky v kraji divů)*. [online]. [cit. 2012-04-18]. Dostupné z [www:](http://aa.ecn.cz/img_upload/9e9f2072be82f3d69e3265f41fe9f28e/Pohyb_a_pobyt.pdf)

http://aa.ecn.cz/img_upload/9e9f2072be82f3d69e3265f41fe9f28e/Pohyb_a_pobyt.pdf

by se označit jako migrace návratná a skončila v roce 1992. Souvisela také se zvýšenou migrací, kterou zapříčinilo rozdělení Československa. Druhá etapa probíhala v letech 1993 – 1997. Snížila se při ní migrace se Slovenskem a zesílily migrační vazby na jiné země. Poslední etapa (1998 – 2000) byla typická snížením intenzity zahraničního stěhování. (Barša 2005:219)

Politické změny, které se udály v letech 1989 – 90, měly zásadní dopad na zahraniční migraci. Celá Česká republika, a především Praha, se v tomto období stala cílem nejen dočasné pracovní migrace, ale i přistěhovalectví. Po roce 1989 se zvýšila mobilita pracovních sil v celé EU a to znamenalo i pro Českou republiku vysoký nárůst migrace. Toto dokazují počty cizinců, kteří byli registrováni v ČR a to 35 198 cizinců s povoleným pobytem. V roce 1999 to bylo již 228 862 tisíc legálně žijících cizinců na území ČR. Podle organizace OECD, která vydala zprávu o sociální a ekonomické situaci v členských zemích, publikované v roce 2006 je Česká republika v letech 1992 – 2002 zemí s největším přírůstkem cizinců ze všech členů OECD. Přesto, že je nárůst migrace velký, ČR v lednu roku 2011 nedosahovala průměrné hodnoty imigrace ve vyspělých zemích, která činila 8 – 10%. I tak počátek 21. století můžeme označit z pohledu migrace za období rychlého růstu. (Uherek, Korecká, Pojarová 2008:12)

Jak po roce 1918 a 1945 tak i po roce 1989 došlo ke zvýšené migraci. Avšak od předchozích převratných let zvýšená imigrace neustala s návratovou vlnou, ale stala se z ní stabilní migrační záležitost. Přistěhovalectví se tak stalo novou realitou. Vedle imigračních tlaků zevnitř, poptávka podnikatelů po levnější pracovní síle, ovlivňovalo migraci také rostoucí úsilí státu o její řízení a kontrolu. (Barša:221)

1.1. Imigrace, azyl a etnické soužití

V zemích patřících do Evropské unie žilo v roce 2002 v průmětu deset procent cizinců. Česká republika byla domovem pro dvě procenta z nich. Největší skupinou mezi nimi byli Ukrajinci s počtem 50 tisíc lidí, dále Vietnamci, kterých bylo na odboru azylové a migrační politiky ministerstva vnitra zaregistrováno 23 tisíc (a 3,5 tisíce Číňanů). Následovali Rusové a Bělorusové se 16 tisíci, Poláci s 17 tisíci, 5 tisíc Němců a 3 200 Američanů. Druhou největší imigrační skupinou byli Slováci, kterých dlouhodobý pobyt na našem území vlastní 44 tisíc. (Možný 2002:133)

Česká republika měla v migraci aktivní saldo (rozdíl mezi počtem přistěhovalých a vystěhovalých na určitém území a za určitý čas). Místo jednoho člověka, který se

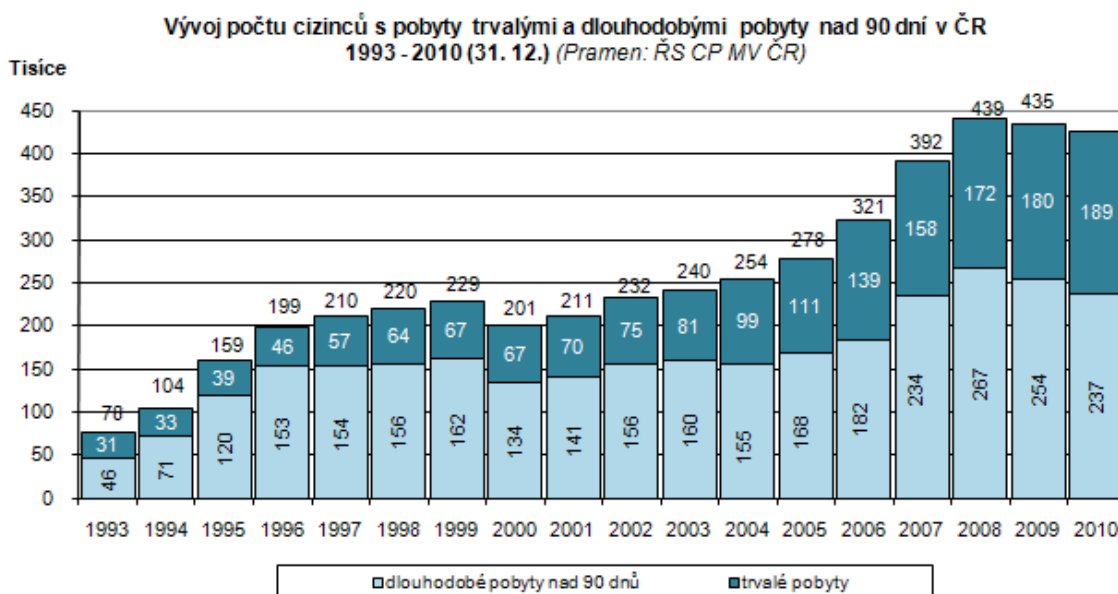
vystěhoval, přicházelo zhruba 10 přistěhovalců. V roce 1999 z celkového počtu 9 910 přistěhovalců k nám přišlo 3 235 Slováků, kteří tak tvořili největší skupinu. Na druhém místě byla Ukrajina s 1 676 přistěhovalci, poté Vietnam s počtem 808 lidí a nakonec Německo s 560 emigranty. U jediného Německa tvořil počet lidí, kteří se od nás vystěhovali asi 50 % odtud přistěhovalých. Na Slovensko odešlo 336 občanů České republiky, do jiných zemí Evropy jen desítky. (Možný 2002:133)

Naše země i přesto nebyla zemí cílovou, ale průchozí. V roce 2000 se pokusilo přejít hranice s Polskem a Slovenskem celkem 6 600 cizinců, na hranicích s Německem a Rakouskem jich bylo kolem 25 tisíc. V roce 2001 bylo na území České republiky kolem 200 tisíc uprchlíků, kteří čekali na možnost odejít do Německa a jiných zemí Evropské unie. Tyto informace přinesly Spolkové zpravodajské služby NSR.

Po sčítání lidu v roce 2001 ze všech občanů České republiky, což činí 10,3 milionu obyvatel se k české národnosti přihlásilo 90,1 procenta. K moravské a slezské národnosti se hlásilo 3,7 procent občanů, romské občanství uvedlo 11,7 tisíce občanů, tedy jen lehce přes jedno procento. Nejvýznamnější menšinu z cizinců tvoří Slováci, i přesto že jejich počet oproti předchozímu sčítání klesl téměř o polovinu, v současné době jich u nás žije kolem 184 tisíc, Poláků 51 tisíc a Němců zhruba 38 tisíc. (Možný 2002: 133)

Češi ve vztahu k imigrantům cítili větší xenofobii, než bylo obvyklé v jiných společnostech. Téměř každý pátý občan konstatoval, že by imigranta nebo cizince u nás žijícího nechtěl za souseda. I přesto jsme nebyli nejhorší, jelikož průměr tohoto tvrzení v Evropě byl 16 procent a například u Slováků a Poláků se tato odpověď vyskytovala ve 23 procentech a u Maďarů dokonce v 62 procentech. Avšak dát najevo postoj, který by byl brán jako vyjádření rasismu, nebylo v České republice považováno za oprávněný. (Možný 2002:134)

Od roku 2002 do roku 2008 počet cizinců na našem území vzrostl a to téměř dvojnásobně. Z 232 000 lidí se toto číslo vyšplhalo až na 439 000 cizinců na našem území.

Zdroj: Český statistický úřad, Cizinci 2010

Podle slov Jana Schrotha jsme se nejpozději od poloviny první dekády tohoto století stali, i když ne nějak oficiálně zemí cílovou. Před krizí v roce 2007 jsme měli téměř 100 000 saldo plus, což je v poměru 10 milionu obyvatel jedno z největších sald na světě. Jan Schroth dále uvádí, že Česká republika má specifikum, a to takové že 75 % cizinců je tvořeno lidmi z pěti zemí. Z toho tři hlavní jsou: Ukrajina, Slovensko a Vietnam více v rozhovoru – příloha 1.

2 IOM

Je mezinárodní organizace pro migraci – International Organization for Migration (IOM). IOM se řídí principem, že humánní a řízená migrace přináší užitek jak migrantům, tak i společnosti. Její hlavní sídlo se nachází v Ženevě. Byla založena v roce 1951 a v současné době má již 146 členských států a 98 pozorovatelů, z toho je 18 států a 80 světových a regionálních mezivládních a neziskových organizací. V IOM pracuje přibližně 7 300 zaměstnanců na více než 2 900 projektech.²

V České republice působí Mezinárodní organizace pro migraci od roku 1998 na základě smlouvy podepsané mezi IOM a Českou republikou dne 15. října 1997. (viz Příloha 2) Tato smlouva byla podepsána poté, co ČR požádala o členství v IOMu a všechny členské státy svou volbou s tímto vstupem souhlasily. Přihláška a vysvětlení, proč se ČR chtěla stát členem IOM byly tak jediná kritéria pro vstup. IOM je velmi zvláštní svým specifickým postavením. Je to mezivládní organizace, tedy je tvořena vládami členských států, avšak je nezisková. Zároveň nepatří do rodiny OSN, tzn., není členem organizace a stojí zcela mimo.

Hlavní aktivity IOM Praha jsou v rámci následujících okruhů:

Dobrovolné návraty a reintegrace

Migrace a rozvoj

Pracovní migrace

Prevence a potírání obchodu s lidmi

Budování kapacit v migračním managementu

Integrace cizinců v ČR³

„Mise IOM v Praze si klade za cíl vykonávat migrační programy užitečné a prospěšné pro Českou republiku a migranty, kteří potřebují asistenci. Programy mají za úkol pokrývat potřeby migrujících osob, vyhnanců a vnitřních přesídlenců, lidí bez státní

---

² Mezinárodní organizace pro migraci [online]. [cit. 2012-04-12]: O nás. Dostupné z: <<http://www.iom.cz/o-nas>>

³ Mezinárodní organizace pro migraci [online]. [cit. 2012-04-12]: O nás. Dostupné z: <<http://www.iom.cz/o-nas>>

příslušnosti a dalších migrantů, kteří potřebují pomoci v zemi svého původu nebo v zemi hostitelské.“⁴

2.1. Historie IOM v celosvětovém měřítku

Díky iniciativě Belgie a USA byl v roce 1951 založen Prozatímní výbor pro evropské migrační trendy (PICMME), který se brzy stal Mezivládním výborem pro evropskou migraci (ICEM). Tento výbor zajistil v 50. letech emigraci pro více než 406 000 uprchlíků a vysídlenců z Evropy do zámořských států. V letech 1956 – 57 ICEM převzal zodpovědnost za přesídlení přibližně 180 000 maďarských uprchlíků z Rakouska a Jugoslávie. V roce 1964 začíná ICEM realizovat programy „Migraci k rozvoji“. Ty jsou zaměřené na nábor a uplatnění vysoce kvalifikovaných osob v rozvojových zemích Latinské Ameriky. Později v roce 1968 ICEM organizuje přesídlení 40 000 československých uprchlíků z Rakouska. O tři roky později ICEM pomáhá UNHCR s přesídlováním 130 000 uprchlíků z Bangladéše a Nepálu do Pákistánu. V roce 1980 rada ICEM změnila jméno organizace na Mezivládní výbor pro migraci (ICM) a to kvůli vzrůstající roli v globálním kontextu. Tato organizace změnila svůj název ještě jednou a to v roce 1989 na stávající IOM na základě dodatku o ratifikace Konvence z roku 1953. Mezi léty 1990 – 1995 pomáhá například navrátit zpět do vlasti migranty uvíznuté na Středním Východě, dále zajistil návrat domů přibližně 800 000 vysídlených iráckých Kurdů. Také zajišťuje lékařskou asistenci v Jugoslávii. V roce 2005 začíná IOM svou největší humanitní akci po tsunami, které zasáhlo indický oceán. V tuto dobu IOM přímo asistuje 13 miliónům lidí po celém světě.⁵

5. prosince 2011 IOM dosáhl velkého milníku ve své historii: 60 let pomoci migrantům po celém světě v prostředí měnících se společenských i politických podmínek života. I nadále se řídí heslem: „Migrace ve prospěch všech“. V době, která je charakteristická největší lidskou mobilitou, chce IOM i nadále hrát vedoucí úlohu v oblasti migrace po celém světě. Od svých počátků, kdy byla tato organizace pouhou funkční agenturou, se dostala až mezi přední mezinárodní agentury spolupracujícími s vládami a občanskou společností. Zajišťuje dialog a spolupráci v oblasti migrace a podporuje vlády v pochopení složitosti moderní migrace. IOM se svým projektem World Migration

---

⁴ Mezinárodní organizace pro migraci Praha [online]. [cit. 2012-04-12] IOM v České republice. Dostupné z: <<http://iom.ecn.cz/>>

⁵ Mezinárodní organizace pro migraci [online]. [cit. 2012-04-12]: O nás. Dostupné z: <<http://www.iom.cz/o-nas>>

Report a jinými, je organizace, která se snaží být odpovědí na otázky týkající se přistěhovalectví v jednadvacátém století.⁶

2.2. Organizace spolupracující s IOM

Jak jsem již zmínila IOM spolupracuje s mnoha organizacemi a to jak s mezivládními, tak s neziskovými. Mezi státní dárce patří Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR, Ministerstvo vnitra ČR, Ministerstvo zahraničních věcí ČR, Velvyslanectví Spojených států v České republice, Britské velvyslanectví v České republice, Evropská unie a Nadace Open Society Fund Praha. Neziskoví partneři spolupracující s IOM jsou Člověk v tísni – společnost při České televizi o.p.s., Adra, Charita České republiky, Poradna pro uprchlíky, Multikulturní centrum Praha, La Strada Česká republika, o.p.s. a Ukrajinská iniciativa.

2.2.1 Vládní organizace

Ministerstvo vnitra ČR

Součástí tohoto ministerstva je odbor azylové a migrační politiky. Je to útvar, který pracuje v oblasti mezinárodní ochrany, uprchlictví, koncepce integrace cizinců, vstupu a pobytu cizinců, státního integračního programu a schengenské spolupráce. Odbor se dále zabývá řešením otázek týkajících se Správy uprchlických zařízení Ministerstva vnitra – předkládá návrhy na zřízení či změnu charakteru azylových zařízení nebo zařízení pro zajištění cizinců. Od 1. 1. 2011 převzal tento odbor agendu dlouhodobých víz a dlouhodobých pobytů k již převedené agendě pobytů trvalých. Odbor se dělí na dvacet oddělení např.:

- Oddělení koordinace cizineckého správního řízení
- Oddělení metodiky, dozoru a kontroly v oblasti mezinárodní ochrany a trvalých pobytů
- Oddělení mezinárodní ochrany

Úkoly, které Ministerstvo vnitra v oblasti vstupu a pobytu cizinců na území České republiky a mezinárodní ochrany má, vykonává na základě zákona č. 326/1999 Sb., o

---

⁶ International Organization for Migration 60th anniversary 1951-2011 „Migration for the Benefit of All“. [online]. [cit. 2012-04-12]: Dostupné z: <<http://60years.iom.int/en/milestones.html>>

pobytu cizinců na území ČR i ve znění pozdějších předpisů, a tak zabezpečuje výkon státní správy v oblasti migrace.⁷

Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR

Na tomto ministerstvu jsou za oblast imigrační politiky zodpovědné hned tři odbory:

- Odbor politiky zaměstnanosti
- Odbor realizace služeb zaměstnanosti
- Odbor Evropské unie a mezinárodní spolupráce

MPSV spolupracovalo a spolupracuje s IOM na mnoha projektech např. Výběr kvalifikovaných zahraničních pracovníků, Dobrovolné asistované návraty a reintegrace, díky financování MPSV v roce 2003 založil IOM webové stránky domavcr.cz atd.⁸

Ministerstvo zahraničních věcí ČR

MZV se podílelo prostřednictvím odboru dvoustranných ekonomických vztahů na projektu: „Vytváření kapacit v oblasti migračního managementu v Iráku“. Tento projekt byl IOMem a MZV vypracován a dále také realizován za spolupráce Ministerstva vnitra ČR.⁹

Nadace Open Society Fund Praha

Patří do mezinárodní sítě, kterou založil americký investor George Soros. Tato nadace podporuje nevládní neziskové organizace i jednotlivé občany v jejich aktivitách, kterými mění sociální prostředí ve své zemi. Poskytuje granty na podporu lidských práv, vzdělávání a jiných oblastí, které vedou k otevřené a demokratické společnosti. Nadace OSF poskytuje IOM prostředky, které udržují v chodu několik projektů např.

---

⁷ Odbor azylové a migrační politiky. [online]. Ministerstvo vnitra České republiky [cit. 2012-04-13]. Dostupné z: <<http://www.mvcr.cz/clanek/odbor-azylove-a-migracni-politiky.aspx>>

⁸ IOM. Webové stránky pro cizince Doma v České republice [online]. IOM [cit. 2012-04-13]. Dostupné z: <<http://www.iom.cz/aktivity/integrace-cizincu-v-ceske-republice/webove-stranky-pro-cizince-doma-v-ceske-republice>>

⁹ IOM. Vytváření kapacit v oblasti migračního managementu v Iráku [online]. IOM 2005 [cit. 2012-04-13] Dostupné z: <<http://iom.ecn.cz/projekty-detail.shtml?x=1944084>>

pomoc cizincům ve formě asistentských a konzultačních služeb. Dále finance z této nadace podporují chod webových stránek domavcr.cz.¹⁰

2.2.2 Neziskové organizace

Člověk v tísni

Tato společnost vznikla jako humanitní organizace, která měla za cíl pomáhat v krizových oblastech a podporovat dodržování lidských práv ve světě. Společnost Člověk v tísni vytváří dlouhodobé rozvojové projekty a snaží se podporovat demokratizaci. Tato společnost se snaží pomáhat lidem v nouzi, a to jak v době krizí a přírodních katastrof, tak v dobách klidných. Její pomoc se dělí na humanitní a rozvojové spolupráce. S organizací IOM spolupracovala tato společnost na velmi citlivém a důležitém projektu návratu uprchlíků do jejich domovů.¹¹

Adra

Adra je mezinárodní humanitní organizace, která působí ve více než 120 zemích světa. Pomáhá nejen po katastrofách doma i v zahraničí, ale podílí se i na dlouhodobých rozvojových programech. Adra ČR spadá pod divizi ADRA Euro Africa Region.¹² Organizace ADRA společně s Mezinárodní organizací pro migraci se podíleli na pomoci ve formě balíčků Romům, kteří přežili holocaust. Tato pomoc se týkala 850 Romů žijících v osmi krajích České republiky.¹³

Poradna pro uprchlíky

Jinak řečeno sdružení pro integraci a migraci, je lidsko-právní nezisková organizace, která brání práva cizinců v České republice. Náplní práce této organizace je poskytovat bezplatné právní, sociální a psychosociální poradenství. Jejím cílem je rozvíjení tolerance u široké veřejnosti, potírání xenofobie a rasismu. Dále se zabývají působením

---

¹⁰ Nadace Open Society Fund Praha. O nás [online]. 2011 [cit. 2012-04-13]. Dostupné z: <<http://www.osf.cz/o-nas/o-nas>>

¹¹ Člověk v tísni [online]2006 [cit.2012-04-13]. Dostupné na www: <<http://www.clovekvtisni.cz/index2.php?id=176>>

¹² ADRA. *Kdo jsme* [online]. [cit.2012-04-13]. Dostupné na www: <<http://www.adra.cz/adra/kdo-jsme>>

¹³ ČTK. Sdružení ADRA odškodňuje Romy, kteří přežili holocaust [online]. 2004-08-01 [cit. 2012-04-13]. Dostupné na www: <<http://romove.radio.cz/cz/clanek/20099>>

na veřejnost, a to účastí na seminářích a konferencích, přednášením na základních, středních a vysokých školách po celé ČR.¹⁴

Multikulturní centrum Praha

Občanské sdružení založené v roce 1999. Jeho hlavním tématem je soužití lidí z různých kultur v České republice a v jiných částech světa. Cíle, které si toto sdružení stanovuje, splňuje pomocí debat, různorodé vzdělávací, kulturní a informační činnosti, výzkumu a propojováním osob i organizací s obdobným zaměřením z České republiky i ze zahraničí.¹⁵

La Strada Česká republika, o.p.s.

La Strada je nezisková nevládní organizace, která se zabývá problematikou obchodu s lidmi. Je jedinou organizací v ČR, která se zaměřuje na pomoc obchodovaným a vykořisťovaným osobám.¹⁶ Pracovníci této organizace se věnují práci a prevenci v terénu, provozují SOS a INFO linku, zajišťují advokační a lobby aktivity a samozřejmě se podílejí na projektech, na kterých spolupracují například s IOM. V roce 1999 – 2000 tyto dvě instituce společně s ministerstvem školství zorganizovaly velice úspěšnou informační kampaň proti obchodu s lidmi zaměřenou na zákazníky prostitute.¹⁷

Ukrajinská iniciativa

Další nezisková organizace, s kterou IOM spolupracuje je Ukrajinská iniciativa v České republice. Tato organizace pracuje dle národně-občanského principu. Organizace se zaměřuje na podporu a rozvoj ukrajinské kultury a její začlenění do českého a evropského společenství. UIČR je členem Evropského a Světového kongresu Ukrajinců.

---

¹⁴ Sdružení pro integraci a migraci. Kdo jsme? [online]. 2011 – 2012 [cit. 2012-04-13]. Dostupné na [www: <http://www.migrace.com/cs/organizace/kdo-jsme>](http://www.migrace.com/cs/organizace/kdo-jsme)

¹⁵ Multikulturní centrum Praha. Poslání a cíle [online]. 2005 [cit. 2012-04-13]. Dostupné na [www: <http://www.mkc.cz/cz/poslani-a-cile.html>](http://www.mkc.cz/cz/poslani-a-cile.html)

¹⁶ La Strada. O nás [online]. 2012 [cit. 2012-04-13]. Dostupné na [www: <http://www.strada.cz/cz/kdo-jsme/o-nas>](http://www.strada.cz/cz/kdo-jsme/o-nas)

¹⁷ IOM. O nás [online]. 2005 [cit. 2012-04-13]. Dostupné na [www: <http://iom.ecn.cz/o-nas.shtml>](http://iom.ecn.cz/o-nas.shtml)

S IOM se podílela na projektu, který byl financován z prostředků Nadace Open Society Fund a poskytoval např. možnost konzultací.¹⁸

3 Působení IOM v České republice

Migrace je jedno z předních globálních témat 21. století. To plyne ze skutečnosti, že je nyní v pohybu mnohem více lidí než v jakémkoliv jiném období. Až kolem tří procent světové populace žije mimo své místo narození, což znamená, že téměř každý pětatřicátý člověk je migrant. Stále více se uznává, že migrace je zásadní součástí nejen společenského ale i ekonomického života na celém světě. Mezi komplexní stránky migrace patří:

- pracovní migrace
- sjednocení rodiny
- migrace a bezpečnost
- boj s neregulární migrací
- migrace a obchod
- práva migrantů
- zdraví a migrace
- integrace
- migrace a rozvoj¹⁹

Mezinárodní organizace pro migraci je společnost, která chce všem účastníkům poskytnout pomoc při dosažení těchto stránek migrace. Svou činnost vyvíjí v mnoha společenských sférách a podílí se na velké řádce projektů. V České republice zprostředkovává tuto pomoc kancelář IOM Praha, která čítá v současné době pouhých šest zaměstnanců, přičemž v pozici vedoucí mise stojí PaedDr. Lucie Sládková. Dalšími členy této mise jsou dva projektoví manažeři, dva operační manažeři (mají na starosti

---

¹⁸ Ukrajinci.cz. O nás [online]. 2012 [cit. 2012-04-13]. Dostupné na www: <<http://www.ukrajinci.cz/cs/uicr-kontakt/>>

¹⁹ IOM. O migraci [online]. 2005 [cit. 2012-04-09] Dostupné na www: <<http://iom.ecn.cz/>>

především AVR) a finanční manažerka. Před třemi lety bylo obsazení IOM Praha dvojnásobné, avšak z momentálního nedostatku projektů, je situace takováto. Za těchto podmínek si pražská kancelář nemůže dovolit právníka a v řadách IOM Praha se v současné době nenachází natolik kvalifikovaný pracovník, který by byl schopen vykonávat plnohodnotnou právní činnost. Tudíž bývají cizinci, ve většině případů, odkazováni na neziskové organizace mající právního poradce.

3.1 Dobrovolné návraty a reintegrace

Program dobrovolných návratů (AVR – Assisted Voluntary Return) je celosvětový program IOM, který je uskutečňován také v České republice a v současné době patří mezi hlavní témata IOM Praha. Ročně pomáhá IOM Praha přibližně 300 až 400 lidem z desítek států, nabízí tak migrantům možnost se dobrovolně vrátit do zemí původu. Jedná se o poskytnutí asistence především lidem, kterým byla žádost o azyl zamítnuta, nebo bylo přerušeno azylové řízení. Cizincům, kteří nemají dostatek dokumentů pro návrat do země, ze které pocházejí.²⁰

IOM se snaží získat společně se státními a nestátními organizacemi platné cestovní dokumenty, které jim zajistí získání právního postavení, aby mohli legálně opustit Českou republiku. Hlavní výhodou je to, že se do své země původu vrací jako běžní turisté, aniž by museli být informováni lokální úřady. Společně s dobrovolným návratem IOM nabízí různé reintegrační programy po návratu, které spočívají např. v pracovním poradenství, podpoře v začátcích drobného podnikání, rekvalifikačních kurzech aj., tím má být zabezpečen udržitelný návrat.

IOM Praha se do tohoto projektu zapojil podepsáním Smlouvy o asistovaných dobrovolných návratech s Ministerstvem vnitra ČR v září 2001. Kromě získávání potřebných dokumentů se IOM Praha angažuje v zajišťování letenek a jízdenek a to zejména za lepších finančních podmínek od přepravců. Také komunikuje s ostatními misemi IOM, zejména v zemích navrátilců. Dále provádí před-odletové poradenství. Snaží se vyjednat lepší podmínky pro cizince v tomto programu, aby se důstojně, stejně jako ostatní cestující vrátili do své země.²¹

---

²⁰ IOM. Dobrovolné návraty a reintegrace [online]. [cit. 2012-04-09] Dostupné na [www: <http://www.iom.cz/aktivity/dobrovolne-navraty-a-reintegrace>](http://www.iom.cz/aktivity/dobrovolne-navraty-a-reintegrace)

²¹ IOM. Dobrovolné návraty a reintegrace [online]. [cit. 2012-04-09] Dostupné na [www: <http://www.iom.cz/aktivity/dobrovolne-navraty-a-reintegrace>](http://www.iom.cz/aktivity/dobrovolne-navraty-a-reintegrace)

Cizinci, kteří se do toho projektu zapojí, nemají povinnost si hradit náklady na dobrovolný návrat a to včetně vyřízení nových dokladů. Stát naopak cizince motivuje tím, že je možné získat finanční příspěvek, určený na reintegraci v zemi původu.²²

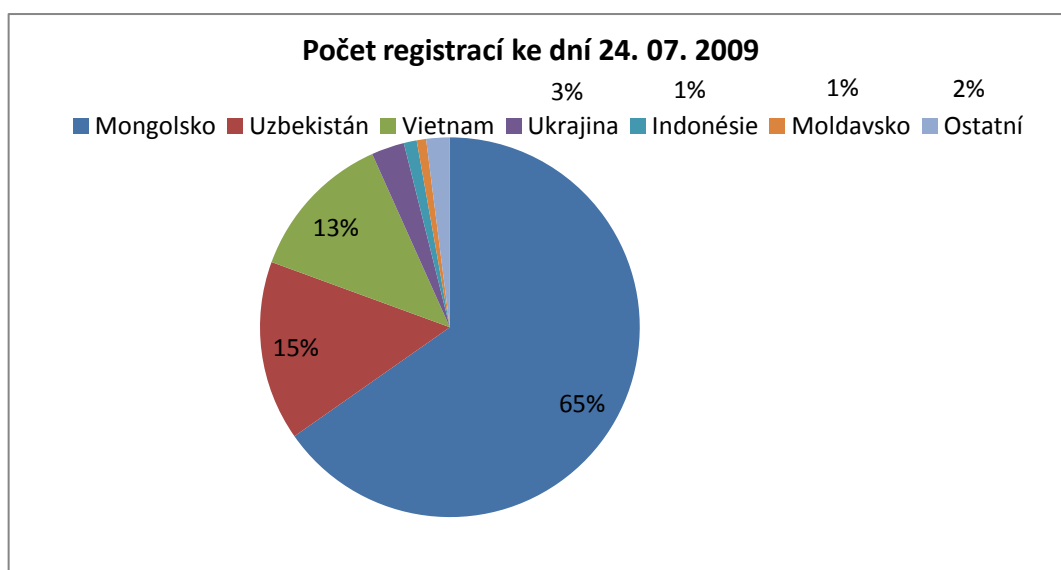
Někdo by mohl namítat, že jde o plýtvání penězi, ale z rozhovoru s Janem Schrothem (viz příloha 1) vyplývá, že prostředky, které stát vynaloží na dobrovolný návrat v rámci projektu, jsou mnohem nižší, jelikož náklady na případný bezpečnostní aparát a na pobyt v detenci pro cizince nebo deportaci se mnohonásobně prodraží. V konečném důsledku musí cizinec stejně opustit území České republiky, někdy dokonce musí být deportován s cizineckou policií. Navíc EU podniká společné lety s několika mezipřistáními, při kterých naplní letadlo cizinci vracejících se do jedné konkrétní země. Tímto postupem tedy IOM šetří státní výdaje.

Programů AVR (asistovaných dobrovolných návratů) funguje po celém světě více jak sto. V České republice byly realizovány vedle dlouhodobých programů i speciální, v roce 1999 to byl návrat kvalifikovaných pracovníků do Afriky, v letech 2000 – 2002 návrat občanů Nizozemí, Finska, Belgie a Irska, dále také návrat neúspěšných žadatelů o azyl ze Slovenska v roce 2000. A návratový a reintegrační projekt v Gruzii realizován v letech 2003 – 2007. V roce 2009 měl projekt dobrovolných návratů dvě fáze:

---

²² SCHROTH, Jan. Dobrovolné asistované návraty jako forma pomoci migrantům v nouzi [online]. 2008-10-06 [cit. 2012-04-09]. Dostupné na www: <<http://www.migraceonline.cz/e-knihovna/?x=2122587>>

- fáze 1 začala 16. února 2009 a skončila 24. července 2009

Zdroj dat: Dobrovolné návraty – dosavadní výsledky a další vývoj, Martin Pecina ministr vnitra, Ministerstvo vnitra ČR

- fáze 2 trvala od 27. července 2009 do 15. prosince 2009 nebo do maximálního počtu 4 000 osob

„ Skutečností tedy je, že od roku 2001 programů IOM Praha využilo ročně v průměru 300 až 400 cizinců (v roce 2002 jich bylo na 700). Od roku 1979, kdy program začal fungovat v Německu, jej celosvětově využilo přes 3,5 milionu osob. Jen v roce 2005 požádalo o pomoc s návratem do země původu 47 tisíců migrantů; padesát procent těchto návratů pak proběhlo v Evropě.“²³

V současné době se IOM Praha zaměřuje na asistované dobrovolné návraty do třetích zemí.

3.2 Migrace a rozvoj

Další oblast, v které IOM Praha působí je migrace a rozvoj. Vytvořit pozitivní vztah mezi migrací a rozvojem je dlouhodobý cíl Mezinárodní organizace pro migraci v celosvětovém měřítku. Přístup IOM k migraci vychází z pozice, že pokud je migrace správně řízena může být prospěšná k rozvoji a prosperitě zemí původu, ale také cílovým zemím a stejně tak migrantům samotným.

²³ SCHROTH, Jan. Dobrovolné asistované návraty jako forma pomoci migrantům v nouzi [online]. 2008-10-06 [cit. 2012-04-09]. Dostupné na www: <<http://www.migraceonline.cz/e-knihovna/?x=2122587>>

Projekty IOM v oblasti migrace a rozvoje jsou děleny takto:

- Migrace a ekonomický/komunitní rozvoj
- Budování kapacit prostřednictvím kvalifikovaných lidských zdrojů a expertů

3.2.1 Migrace a ekonomický/komunitní rozvoj

„Migrace a ekonomický/ komunitní rozvoj se zaměřují na 3 oblasti

- *Budování kapacit vlád a dalších zainteresovaných v zemích původu k větší komunikaci a spolupráci s diasporami v zahraničí, které mohou prospět rozvoji v zemi původu, a budování kapacit k více rozvojově orientovaným migračním politikám.*
- *Podpora vlád a dalších aktérů v zemích původu k strategicky zaměřeným rozvojovým plánům do oblastí, které trpí vysokou migrační dynamikou. Projekty se zaměřují na rozvoj ekonomických příležitostí a vylepšení sociálních služeb a komunitní infrastruktury ve vybraných geografických oblastech s vysokou emigrací, nebo naopak návraty migrantů.*
- *Usnadnění transferu remitencí (soukromých peněz migrantů, které posílají do svých zemí původu svým rodinám) a podpora jejich rozvojového potenciálu. IOM se v současnosti zaměřuje na sběr dat, politický dialog a šíření dobrých zkušeností a pilotní projektové aktivity.²⁴*

3.2.2 Budování kapacit prostřednictvím kvalifikovaných lidských zdrojů a expertů

- *Návraty a opětovné socioekonomické začlenění kvalifikovaných migrantů může přispět ekonomice v rozvojových zemích, zemím procházejících transformací, nebo zemím, které prošly konfliktem. Návraty a reintegrace kvalifikovaných občanů (Return and Reintegration of Qualified Nationals) a obdobné projekty zahrnují pomoc s hledáním zaměstnání, dopravu, podporu při zaměstnání aj. Takovéto podpůrné aktivity pomáhají ekonomickému a sociálnímu rozvoji v zemích původu a podporují další návraty kvalifikovaných migrantů. „²⁵*

---

²⁴ IOM. Migrace a rozvoj [online]. [cit. 2012-04-09] Dostupné na [www: <http://www.iom.cz/aktivity/migrace-a-rozvoj>](http://www.iom.cz/aktivity/migrace-a-rozvoj)

²⁵ IOM. Migrace a rozvoj [online]. [cit. 2012-04-09] Dostupné na [www: <http://www.iom.cz/aktivity/migrace-a-rozvoj>](http://www.iom.cz/aktivity/migrace-a-rozvoj)

3.2.3 Podpora studia tématu „migrace a rozvoj“

Další aktivitu spadající do tohoto odvětví zahájila IOM Praha v březnu roku 2011. Jednalo se o desetiměsíční spolupráci na projektu Podpora studia tématu „migrace a rozvoj“ na vysokých školách. Cílem tohoto projektu bylo vzdělávat studenty, pedagogy i odbornou veřejnost v problematice migrace a rozvoji v rámci dlouhodobě se rozvíjejícího systému vzdělávání na vysokých školách.

V průběhu projektu byla vypracována metodika a sylabus předmětu, jehož výuka probíhala na FSV UK. Dále tým odborníků zpracoval monografii Migrace a rozvoj, proběhla Letní škola migrace a rozvoje v Praze a byl vytvořen výukový model tohoto tématu, který je k dostání na CD.²⁶

3.3 Integrace cizinců v České republice

Integrace je velice úzce propojena s mnoha jinými oblastmi např. ochrana lidských práv, politika zaměstnanosti, národní bezpečnost, sociální stabilita, vzdělání aj. I přesto že je trvalá migrace významná, mezinárodní migrace je ve většině případů dočasná, krátkodobá a cirkulární. Integrační snahy by se měly přizpůsobovat těmto různorodým situacím. Imigrace může někdy u veřejnosti vyvolávat obavy, a to zejména tehdy je-li oslabená ekonomika. Na migranty je často pohlíženo jako na ty, kteří „lidem berou práci“. Takovéto vnímání má negativní vliv na postoj k migrantům a jedině, co může přinést dlouhodobou změnu, jsou cílené snahy o medializaci pravdivých informací.²⁷

3.3.1 Projekt ELCI

IOM Praha se v rámci lepší integrace cizinců zapojila do projektu ELCI (Projekt pro integraci cizinců na lokální úrovni). Na tomto projektu spolupracuje s o. s. Slovo 21, což je občanské sdružení zabývající se vzdělávacími, kulturními a mediálními projekty týkajícími se zvyšování veřejné informovanosti zaměřené na integraci cizinců v České republice, a za vládní instituce Centra na podporu integrace cizinců Správy uprchlických zařízení MVČR. Lokální úroveň je mnohem bližší nejen obyvatelům, ale i cizincům. Organizace migrantů mohou mít klíčovou roli v integračním procesu, a to

---

²⁶ IOM. Podpora studia tématu „migrace a rozvoj“ na vysokých školách. [online]. [cit. 2012-04-09] Dostupné na [www: < http://www.iom.cz/aktivity/migrace-a-rozvoj/podpora-studia-tematu-migrace-a-rozvoj-na-vysokych-skolach >](http://www.iom.cz/aktivity/migrace-a-rozvoj/podpora-studia-tematu-migrace-a-rozvoj-na-vysokych-skolach)

²⁷ IOM. Integrace cizinců v ČR. [online]. [cit. 2012-04-09] Dostupné na [www: <http://www.iom.cz/aktivity/integrace-cizincu-v-ceske-republice >](http://www.iom.cz/aktivity/integrace-cizincu-v-ceske-republice)

hlavně kvůli jejich hloubkové znalosti problémů, zvyků a kulturních hodnot jednotlivých cizineckých skupin. Součástí projektu v České republice byl výzkum a analýza práce organizací migrantů a také školení na podporu kapacit těchto organizací. Projekt byl kofinancován Evropskou komisí a začal 1. 12. 2010 a trval 18 měsíců. Spolu s ČR byla do projektu zapojena Francie, Španělsko, Itálie, Maďarsko a Polsko.²⁸

3.3.2 Zdravotní pojištění cizinců v České republice

Další projekt zaměřený na integraci cizinců proběhl v České republice v roce 2007, na kterém se účastnila IOM Praha společně se Všeobecnou zdravotní pojišťovnou. Tento projekt se týkal zdravotního pojištění cizinců, se zaměřením na ukrajinskou komunitu. Jeho zaměření se týkalo distribuce informací o systému zdravotního pojištění v České republice migrantům. Kombinuje informace jak o systému zdravotního pojištění v ČR (pro zaměstnance, cizince s trvalým pobytem, žadatele o azyl atd.), tak o smluvním systému.²⁹

3.3.3 Webové stránky domavcr.cz

Jeden z důležitých projektů IOM Praha v rámci integrace cizinců a podle Jana Schrotha viz rozhovor také stěžejní, je zřízení webových stránek domavcr.cz, které jsou pro cizince velice užitečné. Jsou přístupné všem cizincům, jelikož se dají nastavit v několika jazycích kromě češtiny např. v angličtině, ruštině, ukrajinštině a dalších. Tyto stránky jsou velice přehledné a to díky svému dělení:

- Pracovní migrace
- Rady pro život v ČR
- Další informace

Každý z těchto sektorů má v sobě zahrnutý další složky, které napomáhají cizincům se v naší zemi integrovat a to nejen po formální stránce, ale také společenské.

---

²⁸ IOM. ELCI projekt pro integraci cizinců na lokální úrovni. [online]. [cit. 2012-04-09] Dostupné na [www: <http://www.iom.cz/aktivity/integrace-cizincu-v-ceske-republice/elci-projekt-pro-integraci-cizincu-na-lokalni-urovni>](http://www.iom.cz/aktivity/integrace-cizincu-v-ceske-republice/elci-projekt-pro-integraci-cizincu-na-lokalni-urovni)

²⁹ IOM. Integrace cizinců v ČR – zdravotní pojištění cizinců. [online]. [cit. 2012-04-09] Dostupné na [www: <http://www.iom.cz/aktivity/integrace-cizincu-v-ceske-republice/integrace-cizincu-v-cr-zravitni-pojisteni-cizincu>](http://www.iom.cz/aktivity/integrace-cizincu-v-ceske-republice/integrace-cizincu-v-cr-zravitni-pojisteni-cizincu)

Rady pro život v ČR

V tomto sektoru jsou zahrnuty podsložky týkající se pobytu v ČR, rodiny, zaměstnání, podnikání, bydlení, zdraví a lékařské péče, dále také sociálního zabezpečení, vzdělání, státního občanství, sdružování a financí.

Pobyt v ČR

Velice důležitou informací pro cizince týkající se pobytu v České republice je získání víza a pobytového oprávnění. Na těchto stránkách naleznou odkazy, které je dovedou na informační portál Ministerstva vnitra, kde se nachází kompletní informace zabývající se touto problematikou včetně náležitostí žádostí a dalších aktuálních informací. V části pobyt v ČR je pro cizince také dostupná publikace Můj život v České republice, která je určena dětem a mladým lidem, kteří do naší země přicházejí bez doprovodu svých rodičů. Je ale vhodná i pro ty, kteří již oslavili své 18. narozeniny a začínají se připravovat na svůj samostatný život u nás. Na stejném místě nalezneme i Informační publikace pro cizince, které jsou přímo určené zejména cizincům pocházejícím z třetích zemí, tj. zemí mimo členské státy Evropské unie a Švýcarska. Důležitým odkazem v této části stránek jsou Formuláře na stránkách Ministerstva vnitra ČR, kde cizinci naleznou formuláře pro různé žádosti, ty se zde mohou popřípadě stáhnout.³⁰

Rodina

Tato podsložka informuje cizince o společenských vztazích, a to jak mezi rodiči a dětmi, kde naleznou informace jaká práva a povinnosti mají rodiče vůči svým dětem a opačně, dle zákona o rodině, tak vztahy mezi manžely, kde jsou informováni jaké práva a povinnosti mají manželé vůči sobě navzájem. Dále se zde mohou dozvědět co je předmanželská smlouva a jaké náležitosti musí tato smlouva obsahovat. Jsou zde také důležité informace, které se týkají rodinných poměrů v době rozvodu a majetkových vztahů manželů. Pro cizince může být velice důležité zjistit, jak se české úřady staví k užívání jejich jména a příjmení, včetně jeho cizojazyčných podob. V neposlední řadě,

---

³⁰ Doma v ČR. Pobyt v ČR [online]. 2007 [cit. 2012-04-10]. Dostupné na [www: <http://www.domavcr.cz/rady-pro-zivot-v-ceske-republice/pobyt-v-cr>](http://www.domavcr.cz/rady-pro-zivot-v-ceske-republice/pobyt-v-cr)

mohou v této podsoložce cizinci nalézt, jak postupovat v případě úmrtí blízké osoby, rozvodu nebo uzavření manželství.³¹

Zaměstnání

Tato část webových stránek obsahuje několik letáků, objasňujících cizincům postupy, týkající se pracovních poměrů. Např. Co dělat v případě ztráty zaměstnání?, Skončení pracovního poměru a na co si dát pozor, Slovníček zaměstnance, Vznik a ukončení pracovního poměru a leták Druhy pracovních smluv. Je zde také možné nalézt odkaz na další webové stránky, na kterých migranti naleznou volná pracovní místa. Základní informace k zaměstnávání cizinců v České republice jim nabídne integrovaný portál Ministerstva práce a sociálních věcí s aktuálními informacemi pro cizince.³²

Podnikání

Podsložka podnikání nabízí cizincům adresář živnostenských úřadů. Dále je zde několik informací z Ministerstva průmyslu a obchodu. A to zákony a prováděcí předpisy, Průvodce živnostenského podnikání zahraniční osoby – se sídlem v některých z členského státu EU, EHP a Švýcarska a Informační materiál pro zahraniční fyzické osoby podnikající podle živnostenského zákona na území ČR – tento materiál obsahuje komplexní informace o podnikání, ohlašování živností a potřebných dokumentech.³³

Zdraví a lékařská péče

Jedna z nejdůležitějších složek těchto webových stránek. Obsahuje nejen letáky: „Jste cizinka a narodilo se vám dítě?“ a „Zdravotní pojištění cizinců při pobytu nad 3 měsíce“, ale také a hlavně informace týkající se zdravotního pojištění cizinců. Text nesoucí tento název se zabývá pojištěním cizinců v ČR a zejména pojištěním u komerčních pojišťoven. Jeho autorka se podrobně věnuje podobě tohoto pojištění, výši

---

³¹ Doma v ČR. Rodina v ČR [online]. 2007 [cit. 2012-04-10]. Dostupné na [www: <http://www.domavcr.cz/rady-pro-zivot-v-ceske-republice/rodina>](http://www.domavcr.cz/rady-pro-zivot-v-ceske-republice/rodina)

³² Doma v ČR. Zaměstnání. [online]. 2007 [cit. 2012-04-10]. Dostupné na [www: <http://www.domavcr.cz/rady-pro-zivot-v-ceske-republice/zamestnani>](http://www.domavcr.cz/rady-pro-zivot-v-ceske-republice/zamestnani)

³³ Doma v ČR. Podnikání [online]. 2007 [cit. 2012-04-10]. Dostupné na [www: <http://www.domavcr.cz/rady-pro-zivot-v-ceske-republice/podnikani>](http://www.domavcr.cz/rady-pro-zivot-v-ceske-republice/podnikani)

pojistného a ukazuje na výjimky, při kterých náklady za zdravotní péči hrazeny nejsou. Dále jsou zde uvedeny práva a povinnosti cizinců při čerpání zdravotní péče a rozsah péče hrazené zdravotními pojišťovнами.³⁴

Sociální zabezpečení

V tomto oddílu se azylanti dozvědí, jaké mohou získat sociální dávky např. pro zdravotně postižené, jaké v České republice fungují sociální služby a získají zde základní informace o tom, jak funguje nemocenské a důchodové pojištění.³⁵

Státní občanství

Z hlediska práva je státní občanství České republiky nejvyšší dosažitelný stupeň integrace cizince do české společnosti. V této části se cizinci dozví, jaké výhody plynou ze získání státního občanství, kdy získávají děti občanství narozením, jak může státní občanství získat cizinec udělením, jak ho může ztratit a je zde zodpovězeno mnoho dalších otázek. Je zde také odkaz na portál veřejné správy ČR, kde je možné zjistit, jak řešit situaci, když chce někdo zažádat o státní občanství v České republice.

Pracovní migrace

Důležitou součástí stránek domavcr.cz je pracovní migrace, která je dále rozdělena na Zelené a Modré karty, Informace před cestou za prací, Informace pro pracovníky v ČR a Informace pro vaši bezpečnost.

Zelené a Modré karty

Pro cizince je důležitou složkou pro pobyt na území České republiky vlastnictví Zelené karty. Zelená karta je povolení k dlouhodobému pobytu za účelem zaměstnání na území České republiky ve zvláštních případech. Cizinec, který má vydanou zelenou kartu na konkrétní pracovní místo, je oprávněn k:

- pobytu na území České republiky a

---

³⁴ Doma v ČR. Zdraví a lékařská péče [online]. 2007 [cit. 2012-04-10]. Dostupné na [www: <http://www.domavcr.cz/rady-pro-zivot-v-ceske-republice/zdravi-a-lekarska-pece](http://www.domavcr.cz/rady-pro-zivot-v-ceske-republice/zdravi-a-lekarska-pece)

³⁵ Doma v ČR. Sociální zabezpečení. [online]. 2007 [cit. 2012-04-10]. Dostupné na [www: <http://www.domavcr.cz/rady-pro-zivot-v-ceske-republice/socialni-zabezpeceni>](http://www.domavcr.cz/rady-pro-zivot-v-ceske-republice/socialni-zabezpeceni)

- práci na pracovním místě, na které byla zelená karta vydána³⁶

Zelená karta usnadní přístup na trh práce cizincům, kteří mají kvalifikaci, po které je v České republice největší poptávka. Tato karta je určena pro cizince, občany ze zemí určených podle vyhlášky Ministerstva vnitra ČR č. 461/2008 Sb., které nejsou členy Evropské unie. Patří mezi ně např. Australské společenství, Černá Hora, Japonsko, Kanada, Nový Zéland, Spojené státy americké, Srbsko, Ukrajina aj.

Zelené karty se vydávají ve třech typech:

- typ A: pro kvalifikované pracovníky s vysokoškolským vzděláním a klíčový personál
- typ B: pro pracovníky na pracovních pozicích minimálně s požadavkem vyučen
- typ C: pro ostatní pracovníky³⁷

Pro získání zelené karty je třeba projít několika kroky:

1. Najít vhodné pracovní místo

Zelená karta je vydávána na konkrétní pracovní místo v České republice. Místa vhodná pro zelené karty jsou většinou ta, která nejsou obsazována pracovníky z ČR nebo Evropské unie. Tato místa můžeme najít v Registru míst vhodných pro zelené karty, který je přístupný na internetu. Cizinec si zde může také ověřit, jestli na volné místo, o kterém se dozvěděli jinde, lze zelenou kartu vydat. Je možné zde nalézt také formulář žádosti o zelenou kartu.³⁸

---

³⁶ Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR. Co je zelená karta. [online]. [cit. 2012-04-11]. Dostupné na [www: <http://portal.mpsv.cz/sz/zahr_zam/zelka/ciz#prokoho>](http://portal.mpsv.cz/sz/zahr_zam/zelka/ciz#prokoho)

³⁷ Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR. Co je zelená karta. [online]. [cit. 2012-04-11]. Dostupné na [www: <http://portal.mpsv.cz/sz/zahr_zam/zelka/ciz#prokoho>](http://portal.mpsv.cz/sz/zahr_zam/zelka/ciz#prokoho)

³⁸ Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR. Jak získat zelenou kartu [online]. [cit. 2012-04-11]. Dostupné na [www: <http://portal.mpsv.cz/sz/zahr_zam/zelka/ciz#prokoho>](http://portal.mpsv.cz/sz/zahr_zam/zelka/ciz#prokoho)

2. Podat žádost

Žádost o zelenou kartu se podává na zastupitelském úřadu ČR v souladu s vyhláškou Ministerstva vnitra č. 429/2010 Sb., která stanovuje výjimky z povinnosti cizince požádat o vízum nebo povolení k pobytu na místě příslušného zastupitelského úřadu. Formulář žádosti o zelenou kartu je volně přístupný na internetu. Do žádosti musí být napsáno číslo a popis volného místa, do kterého chce cizinec nastoupit. Dále je nutné předložit cestovní doklad, fotografie a doklady o prokázání vzdělání nebo odborné kvalifikace požadované na zvolené pracovní místo. Za přijetí této žádosti musí být uhrazen poplatek ve výši 1 000 Kč. Žádost dále postupuje na odbor azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra, kde ji posoudí a rozhodnou zde dojde k jejímu vyhovění.³⁹

3. Spojit se s budoucím zaměstnavatelem

I přesto, že se k vydání zelené karty souhlas zaměstnavatele nevyžaduje, ve vlastním zájmu cizinců je, se předem hned po podání žádosti o kartu pokusit se navázat kontakt se svým budoucím zaměstnavatelem. Je vhodné zaměstnavateli zaslat podrobný profesní životopis a číslo své žádosti o zelenou kartu.

4. Přijet do České republiky

Zastupitelský úřad, který žádost vyřizuje, zpravidla do 2 měsíců od podání žádosti, vyrozumí uchazeče o zelenou kartu, zda bylo žádosti vyhověno či nikoliv. Pokud ano, obdrží cizinec od zastupitelského úřadu vízum k pobytu nad 90 dnů za účelem převzetí zelené karty a může přijet do České republiky. Po příjezdu do ČR se žadatel musí dostavit k poskytnutí biometrických prvků a následně si může vyzvednout zelenou kartu. Poté je povinen, přihlásit se na Inspektorátu cizinecké policie, kde se nahlásí k pobytu. Po převzetí zelené karty je důležité se bez prodlení dostavit k budoucímu zaměstnavateli.⁴⁰

Platnost zelené karty je 2 – 3 roky. Dobu platnosti je možné opakovaně prodloužit na dobu výkonu zaměstnání, nejdéle však o 3 roky. Pro prodloužení karty je nutné, aby

---

³⁹ Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR. Jak získat zelenou kartu[online]. [cit. 2012-04-11]. Dostupné na [www: <http://portal.mpsv.cz/sz/zahr_zam/zelka/ciz#prokoho>](http://portal.mpsv.cz/sz/zahr_zam/zelka/ciz#prokoho)

⁴⁰ Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR. Jak získat zelenou kartu[online]. [cit. 2012-04-11]. Dostupné na [www: <http://portal.mpsv.cz/sz/zahr_zam/zelka/ciz#prokoho>](http://portal.mpsv.cz/sz/zahr_zam/zelka/ciz#prokoho)

cizinec podal žádost o to nejpozději 14 dní před skončením platnosti stávajícího povolení k pobytu.⁴¹

Může dojít i k předčasnému ukončení a zrušení povolení k pobytu na území České republiky. Toto rozhodnutí vydá Ministerstvo vnitra, pokud např.

- cizinec o zrušení platnosti víza požádá
- neplní účel, pro který bylo vízum uděleno
- byl cizinec pravomocně odsouzen za spáchání úmyslného trestního činu k trestu odnětí svobody na více než 3 roky
- cizinec v žádosti o udělení víza uvedl nepravdivé údaje atd.⁴²

Pokud cizinec získá zelenou kartu je povinen dodržovat platné právní předpisy ČR, zejména splnit ohlašovací povinnost po příjezdu do naší země, dodržet povinnosti týkající se jeho odjezdu při skončení pobytu a včas hlásit veškeré změny související s jeho pobytem.⁴³

Modrá karta

Tato karta je dokladem, který kombinuje pracovní a pobytové povolení v jednom dokumentu. Je určena pro vysoce kvalifikované pracovníky. Na rozdíl od zelené karty její výhodou je delší platnost pobytu jak u pracovních povolení, tak u pobytových víz. Ovšem její nevýhodou je, že změnit zaměstnavatele prvních dvou let pobytu je možné, jen na základě souhlasu Ministerstva vnitra ČR.⁴⁴

---

⁴¹ Ministerstvo vnitra ČR. Možnosti zrušení a ukončení pobytu. [online]. 2010 [cit. 2012-04-11]. Dostupné na [www: <http://www.mvcr.cz/clanek/obcane-tretich-zemi-ukonceni-a-zruseni-povoleni-k-pobytu-a-odjezd-z-cr.aspx?q=Y2hudW09Mg%3d%3d>](http://www.mvcr.cz/clanek/obcane-tretich-zemi-ukonceni-a-zruseni-povoleni-k-pobytu-a-odjezd-z-cr.aspx?q=Y2hudW09Mg%3d%3d)

⁴² Ministerstvo vnitra ČR. Možnosti zrušení a ukončení pobytu. [online]. 2010 [cit. 2012-04-11]. Dostupné na [www: <http://www.mvcr.cz/clanek/obcane-tretich-zemi-ukonceni-a-zruseni-povoleni-k-pobytu-a-odjezd-z-cr.aspx?q=Y2hudW09Mg%3d%3d>](http://www.mvcr.cz/clanek/obcane-tretich-zemi-ukonceni-a-zruseni-povoleni-k-pobytu-a-odjezd-z-cr.aspx?q=Y2hudW09Mg%3d%3d)

⁴³ Ministerstvo vnitra ČR. Zelené karty. [online]. 2010 [cit. 2012-04-11]. Dostupné na [www: <http://www.mvcr.cz/clanek/zelene-karty.aspx?q=Y2hudW09Nw%3d%3d>](http://www.mvcr.cz/clanek/zelene-karty.aspx?q=Y2hudW09Nw%3d%3d)

⁴⁴ Doma v ČR. Zelené a Modré karty. [online]. 2011-11-03 [cit. 2012-04-11]. Dostupné na [www: <http://www.domavcr.cz/pracovni-migrace/zelene-a-modre-karty>](http://www.domavcr.cz/pracovni-migrace/zelene-a-modre-karty)

Informace před cestou za prací

Právě v této části se mohou cizinci obracet na IOM, která jim poskytne důležité rady a doporučení pro pracovní migranty.

Informace pro vaši bezpečnost

Tento sektor zajišťuje organizace La Strada, která nabízí cizincům shrnutí v několika bodech, jak se zachovat, aby po dobu svého pobytu na našem území byly v bezpečí.⁴⁵

Webové stránky domavcr.cz jsou komplexní pomoc pro cizince. Nabízejí okamžitou pomoc ve formě poradenství, ale také slouží jako průvodce po celou dobu pobytu cizinců u nás. Jejich činnost je nezastupitelná a velmi vyhledávaná. To potvrzuje Jan Schroth: *„Návštěvnost stránek domavcr.cz je poměrně vysoká, jsou to desítky tisíc lidí měsíčně, kterým mohou pomoci uvedené informace.“*

4 Výběr kvalifikovaných pracovníků

Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR zahájilo 28. července roku 2003 pilotní projekt Aktivní výběr kvalifikovaných zahraničních pracovníků. Cílem tohoto projektu bylo přivést nejkvalifikovanější zahraniční pracovníky, jejichž rodiny by byly schopné trvalé integrace do české společnosti. Dále měl také pomoci zaměstnavatelům získat odborníky, kteří na našem trhu práce stále chybějí. Jeden z důvodů uskutečnění tohoto projektu byla analýza demografické situace na trhu práce MPSV, podle níž v roce 2030 bude chybět okolo 420 000 osob a migrace by se mohla stát jednou z možností, jak tuto situaci alespoň zčásti zmírnit.⁴⁶

Prvním bodem tohoto projektu bylo usnesení vlády ČR č. 975 z 26. září 2001 týkající se principu a postupu tohoto pilotního projektu. Na základě tohoto usnesení byl zpracován detailní návrh, který schválila vláda usnesením č. 720 o necelý rok později tj. 10. července 2002. Na projektu se spolu s Ministerstvem práce a sociálních věcí podílelo

---

⁴⁵ Doma v ČR. Informace pro vaši bezpečnost. [online]. 2007 [cit. 2012-04-11]. Dostupné na [www: <http://www.domavcr.cz/pracovni-migrace/informace-pro-vasi-bezpecnost>](http://www.domavcr.cz/pracovni-migrace/informace-pro-vasi-bezpecnost)

⁴⁶ SCHROTH, Jan. Pilotní projekt „Aktivní výběr kvalifikovaných zahraničních pracovníků“ startuje. [online]. 2003-07-31. [cit. 2012-04-12]. Dostupné na [www: <http://www.migraceonline.cz/e-knihovna/?x=1955429>](http://www.migraceonline.cz/e-knihovna/?x=1955429)

Ministerstvo zahraničí ČR, Ministerstvo vnitra ČR, a také Mezinárodní organizace pro migraci (IOM).⁴⁷

Projekt, který byl plánován na pět let, se měl spustit 1. ledna 2003, avšak problémy související s finančním zajištěním, které neumožnily včas technicky ani personálně projekt připravit, tento start zabrzdlily a zahájení muselo být přesunuto na pozdější dobu, tedy červen roku 2003. V tomto roce mohli do projektu vstupovat pouze občané Bulharska, Chorvatska a Kazachstánu. Avšak předpokládalo se, že dojde k postupnému rozšiřování o další státy.

4.1 Pilotní projekt Výběr kvalifikovaných zahraničních pracovníků

4.1.1 Základní podmínky k možnosti účastnit se projektu:

- přinejmenším středoškolské vzdělání
- sjednané zaměstnání v České republice
- 90 denní vízum za účelem zaměstnání v ČR
- občanství jedné z cílových zemí⁴⁸

To tedy znamenalo, že Česká republika nezajišťovala zahraničním pracovníkům konkrétní pracovní místa. Projekt jim ovšem nabízel možnost požádat o povolení k trvalému pobytu ve zkrácené lhůtě dvou a půl let. Zatímco zákon stanovuje toto období na deset let. Ve zkrácené lhůtě mohli požádat o trvalý pobyt i rodinný příslušníci těchto kvalifikovaných pracovníků.

Mimo to měl již vybraný účastník projektu při nezáviněné ztrátě zaměstnání ochrannou lhůtu jednoho měsíce na hledání jiného místa, aniž by byl nucen opustit Českou republiku.

Podstatou projektu byl výběr kvalifikovaných pracovníků založený na bodovém ohodnocení, v němž šanci měli ti nejlepší. Určené bodování představovalo zcela

---

⁴⁷ SCHROTH, Jan. Pilotní projekt „Aktivní výběr kvalifikovaných zahraničních pracovníků“ startuje. [online]. 2003-07-31. [cit. 2012-04-12]. Dostupné na www: <<http://www.migraceonline.cz/e-knihovna/?x=1955429>>

⁴⁸ SCHROTH, Jan. Pilotní projekt „Aktivní výběr kvalifikovaných zahraničních pracovníků“ startuje. [online]. 2003-07-31. [cit. 2012-04-12]. Dostupné na www: <<http://www.migraceonline.cz/e-knihovna/?x=1955429>>

objektivní systém, bez jakékoliv možnosti subjektivního ovlivňování například ze strany organizátorů.⁴⁹

Maximální počet bodů, které šlo získat je 66, ale k zařazení do výběrové fáze jich stačilo 25. Uchazeči, kteří tento počet získali, se zařadili do databáze, jež každé dva měsíce byla automaticky vyhodnocena, a 50 nejlepších postoupilo do další fáze tohoto projektu tzv. zkušebního období. Po uplynutí zmiňovaného zkráceného období (dvou a půl let) mohli zažádat o povolení k trvalému pobytu.⁵⁰

Pro získání těchto bodů bylo hlavním kritériem dosažené vzdělání, dále pak pracovní zkušenosti jak v zemi původu, tak na území České republiky. Nejlepší ohodnocení v otázce věku dostali uchazeči v rozmezí od 23 do 35 let. Důležité byly i jazykové znalosti a předchozí zkušenosti s životem v ČR a také hodnocení rodiny. V této souvislosti se přihlédlo ke zkušenostem, že integrace celých rodin je snadnější než jednotlivců.

MPSV v rámci spolupráce se zaměstnavateli a obcemi vyhodnotili, zda vybraný kandidát má skutečně všechny požadované vlastnosti pro úspěšnou integraci. V okamžiku, kdy uchazeč cíle projektu splnil, doporučilo Ředitelství cizinecké a pohraniční policie Ministerstvu vnitra ČR kladné vyřízení žádosti. Získání tohoto doporučení však neznameno automatické udělení trvalého pobytu. Ministerstvo práce a sociálních věcí mělo rovněž právo nedoporučit kandidáta k udělení trvalého pobytu ve zkrácené lhůtě. Ten kdo se neosvědčil, trvalý pobyt ve zkráceném režimu nezískal.⁵¹

Uchazeči, kteří se pokusili systém zneužít, byli sankcionováni. Pokud se zjistilo, že na některou z otázek odpověděl kandidát nepravdivě, a tato odpověď vedla k neoprávněnému bodovému zisku, nebo že uvedená fakta doložil nepravým dokumentem, byl z projektu vyloučen a po dobu pěti let se do něj nemohl smět vrátit. Stejný postih platil i při neohlášení změn informací, které by vedly ke sníženému bodovému hodnocení. Projekt také vylučoval, že by se jeho prostřednictvím legalizoval

---

⁴⁹ SCHROTH, Jan. Pilotní projekt „Aktivní výběr kvalifikovaných zahraničních pracovníků“ startuje. [online]. 2003-07-31. [cit. 2012-04-12]. Dostupné na www: <<http://www.migraceonline.cz/e-knihovna/?x=1955429>>

⁵⁰ SCHROTH, Jan. Pilotní projekt „Aktivní výběr kvalifikovaných zahraničních pracovníků“ startuje. [online]. 2003-07-31. [cit. 2012-04-12]. Dostupné na www: <<http://www.migraceonline.cz/e-knihovna/?x=1955429>>

⁵¹ SCHROTH, Jan. Pilotní projekt „Aktivní výběr kvalifikovaných zahraničních pracovníků“ startuje. [online]. 2003-07-31. [cit. 2012-04-12]. Dostupné na www: <<http://www.migraceonline.cz/e-knihovna/?x=1955429>>

pobyt nelegálních pracovníků v ČR. Naopak se mohl zaručit, že kvalifikovaní zahraniční pracovníci neobsadí místa, o která mají zájem občané České republiky.⁵²

V prvním roce fungování projektu bylo v plánu vybrat celkem maximálně 300 občanů Bulharska, Chorvatska a Kazachstánu s tím, že polovina z nich budou ti, kteří ke dni zahájení projektu žili a pracovali na území ČR a zbytek budou žadatelé, kteří v tomto termínu žili na území cílových států. První skupina bude podávat žádosti o vstup do projektu na speciálním administrativním pracovišti MPSV v Praze, ostatní českým zastupitelským úřadům v Sofii, Záhřebu a Almaty. V dalším roce se předpokládalo, že se počet vybraných pracovníků zvýší a měl dosáhnout nanejvýš 1400 osob s tím, že neexistují žádné kvóty pro jednotlivé země.

V prvním roce tohoto pilotního projektu bylo cílem vyzkoušet jeho fungování nejen v ČR, ale také v zahraničí a popřípadě vyřešit zjištěné technické či jiné nedostatky. První měsíce měly rovněž odhalit správnost nastavení výběrových kritérií. Dále bylo důležité zjistit případné legislativní překážky.

Omezený počet zemí, byl zvolen proto, aby náklady na projekt, který byl v průběhu jeho trvání pravidelně přehodnocován a přizpůsobován situaci, byly co nejnižší. První země byly vybrány na základě konzultací s českými zastupitelskými úřady. Pokud se prokázalo, že projekt nebyl z nějakých důvodů pro občany z určitých zemí atraktivní, nastavení projektu umožňovalo zkusit ho v jiných státech. Konečným cílem pak bylo rozšíření na všechny země.

O energičtější integrační politiku usiluje i Evropská unie, a tak český pilotní projekt aktivního výběru kvalifikovaných zahraničních pracovníků, který vznikl na základě přistěhovaleckého modelu kanadského Québecu, zcela zapadal do této vize a shodoval se s danou politikou. Jeho hodnota byla o to větší, že se jednalo o první takovou iniciativu v rámci transformačních zemí.⁵³

V průběhu trvání pilotního programu docházelo k vývoji počtu nově přihlášených účastníků. Po prudkém nárůstu v prvním roce, přišel ve druhém a třetím roce pokles a

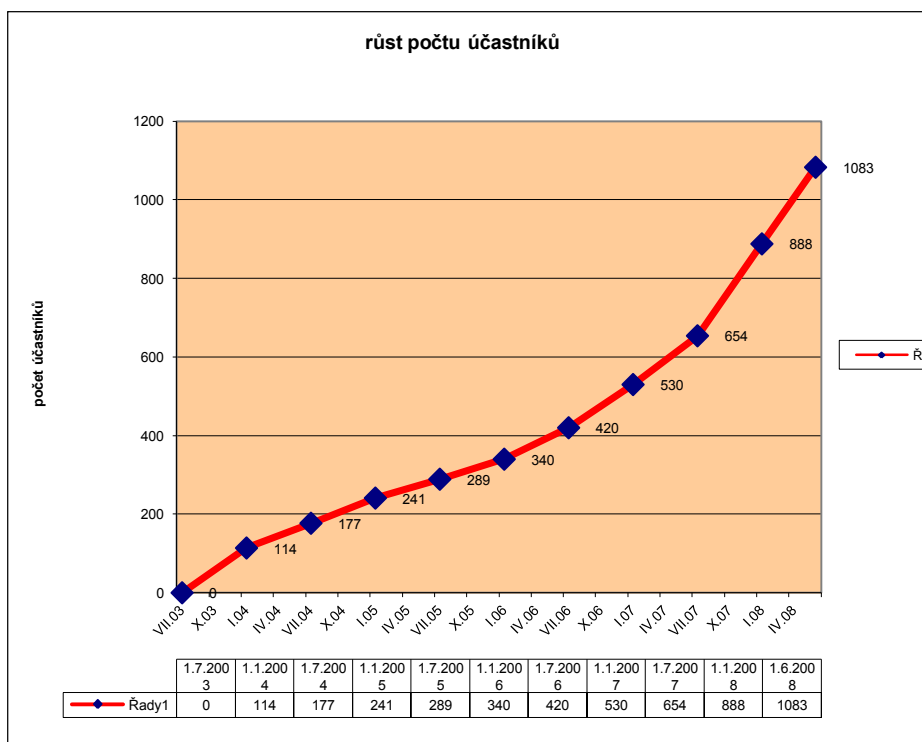
---

⁵² SCHROTH, Jan. Pilotní projekt „Aktivní výběr kvalifikovaných zahraničních pracovníků“ startuje. [online]. 2003-07-31. [cit. 2012-04-12]. Dostupné na [www: <http://www.migraceonline.cz/e-knihovna/?x=1955429>](http://www.migraceonline.cz/e-knihovna/?x=1955429)

⁵³ SCHROTH, Jan. Pilotní projekt „Aktivní výběr kvalifikovaných zahraničních pracovníků“ startuje. [online]. 2003-07-31. [cit. 2012-04-12]. Dostupné na [www: <http://www.migraceonline.cz/e-knihovna/?x=1955429>](http://www.migraceonline.cz/e-knihovna/?x=1955429)

ustrnutí. V posledních dvou letech počet účastníků začal opět prudce stoupat. Ve čtvrtém roce tohoto projektu tedy od července 2006 do června 2007 vzrostl počet uchazečů oproti předchozímu roku o 79 % a tento růst v pátém projektovém roce pokračoval. K 1. 6. 2008 tak byl počet účastníků zastaven na čísle 1 083. Při započítání rodinných příslušníků získalo trvalý pobyt na základě účasti v projektu celkem 2 250 osob.⁵⁴

Graf č.1 - Růst počtu účastníků v půlročním intervalu (k 1. 6. 2008)

Zdroj: Zpráva o realizaci pilotního projektu v letech 2003 – 2008, Pilotní projekt Výběr kvalifikovaných zahraničních pracovníků

⁵⁴ Ministerstvo práce a sociálních věcí, Pilotní projekt „Výběr kvalifikovaných zahraničních pracovníků“ Zpráva o realizaci pilotního projektu v letech 2003 - 2008

Graf č.2 - Roční přírůstek účastníků v projektových letech (k 1. 6. 2008)

Zdroj: Zpráva o realizaci pilotního projektu v letech 2003 – 2008, Pilotní projekt Výběr kvalifikovaných zahraničních pracovníků

Státní příslušnost

„K 1.6.2008 je z celkového počtu 1035 přijatých účastníků projektu 292 účastníků z Ukrajiny, 176 z Bulharska, 159 z Ruské federace, 129 z Běloruska, 55 z Moldavska, 44 z Kazachstánu, 42 ze Srbska a Černé Hory, 27 z Indie, 26 z Makedonie, 16 z Bosny a Hercegoviny, 14 z Chorvatska a 9 z Kanady.

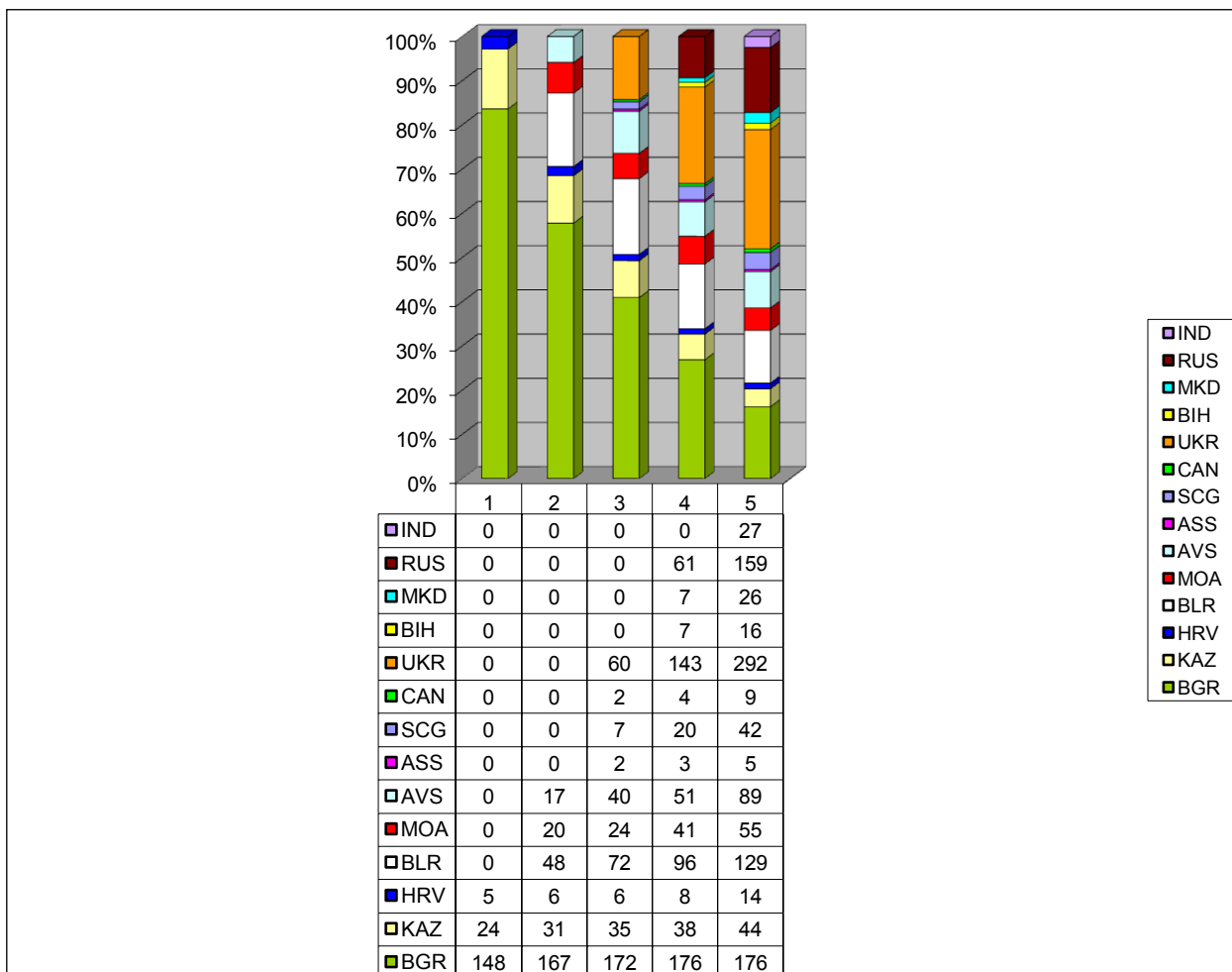
Do pilotního projektu bylo zařazeno rovněž 89 zahraničních absolventů českých vysokých škol, kteří pocházejí z Ukrajiny (22), Ruské federace (13), Běloruska (12), Uzbekistánu (9), Srbska a Černé Hory (3), Makedonie (3), Ázerbajdžánu (2), Bulharska (2), Ekvádoru (2), Íránu (2), Jordánska (2), Chorvatska (2), Nigérie (2), Palestiny (2), Sýrie (2), USA (2) a po jednom z Izraele, Jemenu, Libanonu, Moldavska, Mongolska, Pákistánu a Vietnamu.“⁵⁵

Poměr zastoupení účastníků projektu podle státní příslušnosti je závislý na počtu cílových zemí. První dva roky projektu převažovali účastníci s bulharskou státní příslušností, kteří tvořili až 55 % všech účastníků. Po zařazení Ukrajiny ve třetím projektovém roce se začaly hodnoty vyrovnávat a v dalších letech se obrátil ve prospěch

⁵⁵ Ministerstvo práce a sociálních věcí, Pilotní projekt „Výběr kvalifikovaných zahraničních pracovníků“ Zpráva o realizaci pilotního projektu v letech 2003 - 2008

Ukrajinců, kteří v pátém roce projektu tvoří 27 % všech zúčastněných, a tak jsou nejpočetnější skupinou. Rychlý nárůst v poměrně krátkém čase nastal také u Rusů. Přírůstek u Bělorusů je pozvolný, ale velice stabilní.⁵⁶

Graf č. 3 – poměr jednotlivých kategorií v celkovém složení účastníků projektu v projektových letech (k 1. 6. 2008)

Zdroj: Zpráva o realizaci pilotního projektu v letech 2003 – 2008, Pilotní projekt Výběr kvalifikovaných zahraničních pracovníků

4.1.3 Zhodnocení pilotní fáze projektu na základě rozhovoru

Po pěti letech fungování projektu provedla jeho hodnocení Andrea Veselá, která je vedoucí právě tohoto projektu na Ministerstvu práce a sociálních věcí. Podle jejích slov, kdy projekt pokračoval již v nepilotní fázi, která skončila v červnu 2008, mělo dojít

⁵⁶ Ministerstvo práce a sociálních věcí, Pilotní projekt „Výběr kvalifikovaných zahraničních pracovníků“ Zpráva o realizaci pilotního projektu v letech 2003 - 2008

v nové fázi k velkému rozšíření cílových zemí, kterých mělo být až více než 40. Avšak seznam zemí nebyl ještě k dispozici. A tak zájemci z nově schválených cílových zemí mohli do projektu vstoupit od 1. prosince 2008. A to bez ohledu na to, zda se v těchto státech konala informační kampaň. Dále se vyjádřila k problému nezájmu ze strany cizinců: „*Domnívám se, že nízká účast je relativní vzhledem k tomu, že do projektu nesmí vstoupit například právnické osoby nebo podnikatelé. Tudíž když se podíváme na počet cizinců, kteří u nás pracují, a vymezíme z nich ty, kteří se mohou do projektu zapojit, to znamená ty, kteří jsou v ČR v klasickém zaměstnaneckém poměru a mají minimálně středoškolské vzdělání zakončené maturitní zkouškou, tak to číslo není tak nízké.*“⁵⁷

Andrea Veselá tvrdila, že i přesto, že se v době zahájení projektu v roce 2003 nesplnila očekávání a k 1. 4. 2008 získalo povolení k trvalému pobytu pouze 221 osob⁵⁸, tak po rozšíření projektu již tento problém nebude a naopak se očekávalo naplnění kvóty, která byla pro období červenec 2008 až červen 2009 opět stanovena na 2 000 osob, stejně jako v předchozím intervalu.

Důvodem nízkého počtu účastníků projektu, byl zdlouhavý proces shromažďování potřebných informací. Např. šest měsíců trvalo jen samotné posouzení míry integrace. Bylo zapotřebí zkontaktovat se s úřady, školami aj. Zkrátka zjistit, zda nebyly porušeny podmínky pro účast v projektu. Teprve poté bylo možné zažádat o udělení povolení k trvalému pobytu na Ministerstvu vnitra, které mělo i dle platné legislativy konečné slovo. Pokud cizinec dodržel veškeré náležitosti, se kterými byl od začátku seznámen, nepřicházelo v úvahu, aby byl z projektu bezdůvodně vyřazen. V podstatě se tedy dalo říct, že pokud všechny podmínky splnil, měl účast v projektu téměř jistou. Pokud, ale jednal proti ustanovením např. v situaci, kdy jeho účel pobytu v České republice byl z důvodu podnikání, byl z projektu vyřazen. Tato kritéria se osvědčila, a proto byla zachována i do nepilotní formy tohoto projektu.⁵⁹

---

⁵⁷ TOŠNEROVÁ, Barbora. Podstata projektu se nijak měnit nebude, zásadní změny neplánujeme. [online]. 2008-12-15 [cit. 2012-04-11]. Dostupné na www: < <http://www.migraceonline.cz/e-knihovna/?x=2136255>>

⁵⁸ Zpráva o realizaci pilotního projektu v letech 2003 až 2009. Legální migrace – otevřená šance. Str. 8.

⁵⁹ TOŠNEROVÁ, Barbora. Podstata projektu se nijak měnit nebude, zásadní změny neplánujeme. [online]. 2008-12-15 [cit. 2012-04-11]. Dostupné na www: < <http://www.migraceonline.cz/e-knihovna/?x=2136255>>

Do pilotního projektu se hlásilo nejvíce zájemců z České republiky, ale od roku 2006, kdy vznikl systém on-line přihlášek, nebylo možné tento údaj žádným způsobem evidovat.

Podle Andreji Veselé byl největší problém pilotního projektu v tom, že bylo jeho zaměření směřováno na konkrétní země a ne na jednotlivce, kteří by měli zájem na našem území pobývat. Další možnou příčinou nízké účasti mohl být i fakt, že Bulharsko se stalo členem Evropské unie. Vzniklou situaci Andrea Veselá nepřipisovala na vrub České republiky, naopak byla potěšena, že vláda schválila pokračování projektu v již nepilotní podobě se všemi navrhovanými změnami. Tímto postojem dala vláda ČR najevo, že si cizinců váží a chce jim vyjít vstříc.

4.1.4 Zhodnocení pilotního projektu na základě zprávy o realizaci 2003-2008

Pilotní fáze trávající pět let měla za úkol přivést do České republiky kvalifikované cizince, ale také absolventi českých středních a vysokých škol z celého světa mohli po jeho skončení zažádat o trvalý pobyt po dvou a půl letech namísto současných pěti let. U vysokoškoláků pracujících v jejich oboru to bylo dokonce již po jednom a půl roce. Od počátku tohoto projektu patřilo mezi hlavní výtky nenaplnění ročních kvót. Mezi důvody „nezájmu“ ze strany cizinců patřili zejména:

- potíže s nalezením práce v České republice – i přesto, že jim s hledáním vhodného zaměstnání měl pomoci portál www.praceprocizince.cz, nebylo toto očekávání naplněno. MPSV nemohlo v tomto ohledu nikomu nařizovat, koho má zaměstnávat.
- administrativní překážky např. s verifikací dokumentů a vydáváním pracovního povolení
- nezájem cizinců o trvalé usazení v ČR, hledají zde pouze přechodné uplatnění
- větší počet cizinců, kteří jsou zaměstnáni mimo klasický zaměstnanecký poměr (např. živnostníci)
- nezájem některých zaměstnavatelů o podporu pilotního projektu⁶⁰

---

⁶⁰ Ministerstvo práce a sociálních věcí. Pilotní projekt „Výběr kvalifikovaných zahraničních pracovníků“ Zpráva o realizaci pilotního projektu v letech 2003 - 2008

Práce IOMu na tomto projektu spočívala ve vedení informační kampaně jak v cílových zemích, tak i v České republice.

Na tento projekt byl IOM vybrán v rámci veřejné zakázky a tuto činnost v ČR vykonával na základě usnesení vlády České republiky z let 2001 – 2008. Kampaň v ČR zajišťovala pražská mise IOM, která zároveň byla zodpovědná i za koordinaci zahraniční kampaně.

Hlavním cílem kampaně bylo informovat o pilotním projektu za účelem motivovat kvalifikované pracovníky, aby vstoupili do výběrové fáze pilotního projektu. Cílem aktivit probíhajících na území naší republiky bylo zejména informovat zaměstnavatele a veřejnost o přínosech tohoto projektu.⁶¹

IOM po celou dobu této propagace respektoval skutečnost, že oficiálním reprezentantem zájmů ČR jsou zastupitelské úřady. Mise IOM v zemích pilotního projektu hodnotili svou spolupráci s místními zastupitelskými úřady ČR kladně. Podrobný popis všech aktivit probíhajících v rámci kampaně je zaznamenán v průběžných a závěrečných zprávách, které IOM každoročně pro Ministerstvo práce a sociálních věcí zpracovala. Mezi hlavní nástroje kampaně patřili:

- Informační linky IOM
- Výroba a distribuce tištěných informačních materiálů
- Výroba a distribuce dokumentárního filmu
- Aktivní práce s médii, PR aktivity a inzerce
- Semináře, veřejné debaty, kulaté stoly
- Prezentace na mezinárodních fórech a v zahraničí
- Vytvoření webových stránek v jazycích všech cílových států
- Prezentace pro partnery v ČR⁶²

---

⁶¹ IOM.cz. Výběr kvalifikovaných zahraničních pracovníků. [online]. [cit. 2012-04-11]. Dostupné na [www: <http://www.iom.cz/aktivity/pracovni-migrace/vyber-kvalifikovanych-zahranicnich-pracovniku>](http://www.iom.cz/aktivity/pracovni-migrace/vyber-kvalifikovanych-zahranicnich-pracovniku)

⁶² Ministerstvo práce a sociálních věcí. Pilotní projekt „Výběr kvalifikovaných zahraničních pracovníků“ Zpráva o realizaci pilotního projektu v letech 2003 - 2008

Kampaně v jednotlivých zemích byly velice kladně přijímány a k tomu bezesporu přispělo její širší pojetí, které zahrnovalo poskytování obecných informací o způsobech legální migrace do Česka, a taktéž ji pro MPSV realizovaly místní pobočky Mezinárodní organizace pro migraci, jež si nesou status důvěryhodné instituce s mezinárodním renomé.

Pozitiva - silné stránky projektu:

- realizační a organizační know – how
- funkční bodový systém
- přehledné webové stránky projektu a vylepšené internetové aplikace (www.praceprocizince.cz)
- funkčnost projektu, flexibilita nastavení podmínek projektu
- nárůst počtu přihlášených účastníků⁶³

Negativa – slabé stránky projektu:

- přírůstek účastníků je nižší, než se zpočátku předpokládalo
- kolísavá funkčnost meziresortní Komise pro cizince
- složitá a zdlouhavá administrativa
- slabá právní základna projektu
- realizace projektu v podmínkách státní správy⁶⁴

---

⁶³ Ministerstvo práce a sociálních věcí. Pilotní projekt „Výběr kvalifikovaných zahraničních pracovníků“ Zpráva o realizaci pilotního projektu v letech 2003 - 2008

⁶⁴ Ministerstvo práce a sociálních věcí, Pilotní projekt „Výběr kvalifikovaných zahraničních pracovníků“ Zpráva o realizaci pilotního projektu v letech 2003 - 2008

4.2 Pokračování projektu

V říjnu v roce 2008 schválila česká vláda pokračování projektu i přes časté námitky, že se tento projekt v důsledku nízkého zájmu kvalifikovaných cizinců příliš neosvědčil.

V té době bylo v projektu po pěti letech zapojených 1 264 cizinců (Údaj k 1. 12. 2008 poskytlo Ministerstvo práce a sociálních věcí), ale jen kvóta na poslední rok byla stanovena na 2 000 cizinců.⁶⁵

4.3 Ukončení projektu

V roce 2010 Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR projekt „Výběr kvalifikovaných zahraničních pracovníků“ ukončilo. Návrh na ukončení tohoto projektu schválila vláda, a ta se přijímání nových účastníků 31. 12. 2010 uzavřelo. Důvodů pro ukončení projektu bylo hned několik:

- k 30. srpnu 2010 do projektu vstoupilo 1 806 účastníků a asi 1 700 rodinných příslušníků celkem tedy asi 3 500 cizinců, kteří mohli získat doporučení k trvalému pobytu, a nadále se jejich počet snižoval
- počet uchazečů o zaměstnání se zvyšoval, ale počet volných míst se snižuje

Z těchto důvodů a také kvůli snižování výdajů navrhlo MPSV ukončit realizaci projektu, respektive zastavit přijímání nových žádostí k 31. 12. 2010. MPSV tak jako předkladatel úplného ukončení projektu zpracovalo a předložilo vládě závěrečnou zprávu. Vyhodnotilo výsledky projektu a spolu s nimi navrhlo doporučení, co by bylo vhodné zapracovat do jiných aktivit v rámci migrační politiky ČR.⁶⁶

---

⁶⁵ TOŠNEROVÁ, Barbora. Podstata projektu se nijak měnit nebude, zásadní změny neplánujeme. [online]. 2008-12-15 [cit. 2012-04-11]. Dostupné na www: <<http://www.migraceonline.cz/e-knihovna/?x=2136255>>

⁶⁶ MPSV, Tisková zpráva: Projekt Výběr kvalifikovaných zahraničních pracovníků končí [online]. 2010-12-13 [cit. 2012-04-11]. Dostupné na www: <<http://www.mpsv.cz/files/clanky/9997/13122010.pdf>>

Závěr

Zřízení organizace IOM bylo iniciované zcela ze strany naší republiky a podle mého mínění šlo bezesporu o velký krok kupředu v otázkách migrace. Ani po dvanáctiletém působení IOMu v České republice není prioritou této organizace se mediálně zviditelnit, přestože míra odvedené práce v oblasti migrace je značná. Za dobu provozu své činnosti v České republice byla IOM zprostředkovatelem několika velkých projektů, jež byly nápomocny při migraci tisícům cizinců. Takového postavení v ČR žádná jiná organizace nedosáhla.

Vezmeme-li v úvahu, že IOM Praha je odkázána si prostředky na svoji existenci zajistit zcela samostatně, a to prostřednictvím projektů, je velmi potěšující, že je schopna pomoci tolika cizincům. Např. v projektu Dobrovolné návraty zprostředkovává bezproblémový návrat do vlasti, pomocí finanční podpory od státu, až čtyřem stovkám cizinců ročně. V roce 2002 program AVR dokonce využilo na 700 cizinců na našem území.

Po dobu trvání projektu Výběr kvalifikovaných zahraničních pracovníků, byla IOM Praha schopna vybrat a exportovat do naší vlasti až 3 500 účastníků tohoto projektu, do kterých jsou započítáni i rodinní příslušníci těchto pracovníků. I když je toto číslo nižší než se předpokládalo, podle mého názoru byl tento projekt pro naši zemi velice vhodný a kvalifikovaní lidé, kteří se k nám pomocí tohoto programu dostali, jsou velkým přínosem.

V rámci psaní této bakalářské práce, jsem osobně navštívila kancelář IOM Praha, kde jsem měla tu možnost setkat se s projektovým manažerem IOM, Mgr. Janem Schrothem. Rozhovor s ním považuji, za velmi přínosný a to zejména díky tomu, že mé povědomí o migraci se prohloubilo. Poznatky, které jsem tímto rozhovorem získala, se pohybovaly více na poli praktickém nežli teoretickém, kterých bych při pouhém čerpání literatury a internetových zdrojů nedocílila. (viz Příloha 1)

Hodnocení IOM je problematická záležitost, jelikož přesné počty cizinců, kteří využili služby Mezinárodní organizace pro migraci, nejsou známy. Nejde však o nijak malá čísla. Jak vyplývá z poznatků Jana Schrotha pražskou pobočku IOM denně navštíví 5-10 cizinců, mající zájem o konzultaci. Rovněž nemalá je i návštěvnost internetových stránek projektovaných taktéž IOM Praha, která měsíčně pohybuje v desítkách tisíc

návštěv. A i proto se domnívám, že je tato organizace, jak v našem, tak i v celosvětovém měřítku nepostradatelná.

Seznam použitých zdrojů

DRBOHLAV, D.: *Mezinárodní migrace – pohyb i pobyt (Alenky v kraji divů)*. Dostupné z www: http://aa.ecn.cz/img_upload/9e9f2072be82f3d69e3265f41fe9f28e/Pohyb_a_pobyt.pdf

MARSHALL, G.: *A Dictionary of Sociology*. Oxford, Oxford University Press 1998, 415-416 .

KUCHARŤ, P.: *Trh práce*. Praha 2007, Karolinum, ISBN 978-80-246-1383-3

BARŠOVÁ, A., BARŠA, P. *Přistěhovalectví a liberální stát. Imigrační a integrační politiky v USA, západní Evropě a Česku*. Brno: Mezinárodní politologický ústav, 2005. 209-221 s. ISBN 80-210-3875-6

UHEREK, Z., KORECKÁ, Z., POJAROVÁ, T. *Cizinecké komunity z antropologické perspektivy*. Praha: Etnologický ústav AV, v.v.i 2008, 12 s

MOŽNÝ, I., *Česká společnost, Nejdůležitější fakta o kvalitě našeho života*. Praha: Portál, 2002, 132-134 s. ISBN 80-717-8624-1

Mezinárodní organizace pro migraci *O nás*. [online]. [cit. 2012-04-12]. Dostupné na www: < <http://www.iom.cz/o-nas> >

Mezinárodní organizace pro migraci Praha [online]. [cit. 2012-04-12] IOM v České republice. Dostupné na www: < <http://iom.ecn.cz/> >

International Organization for Migration 60th anniversary 1951-2011 „Migration for the Benefit of All“. [online]. [cit. 2012-04-12]: Dostupné z: <<http://60years.iom.int/en/milestones.html>>

Odbor azylové a migrační politiky. [online]. Ministerstvo vnitra České republiky [cit. 2012-04-13]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/odbor-azylove-a-migracni-politiky.aspx>

IOM. Webové stránky pro cizince Doma v České republice [online]. IOM [cit. 2012-04-13]. Dostupné z: <http://www.iom.cz/aktivity/integrace-cizincu-v-ceske-republice/webove-stranky-pro-cizince-doma-v-ceske-republice>

IOM. Vytváření kapacit v oblasti migračního managementu v Iráku [online]. IOM 2005 [cit. 2012-04-13] Dostupné z: <<http://iom.ecn.cz/projekty-detail.shtml?x=1944084>>

Nadace Open Society Fund Praha. O nás [online]. 2011 [cit. 2012-04-13]. Dostupné z: <http://www.osf.cz/o-nas/o-nas>

Člověk v tísní [online] 2006 [cit. 2012-04-13]. Dostupné na www: <<http://www.clovekvtisni.cz/index2.php?id=176>>

- ADRA. *Kdo jsme* [online]. [cit.2012-04-13]. Dostupné na www: <<http://www.adra.cz/adra/kdo-jsme>>
- ČTK. Sdružení ADRA odškodňuje Romy, kteří přežili holocaust [online]. 2004-08-01 [cit. 2012-04-13]. Dostupné na www: <<http://romove.radio.cz/cz/clanek/20099>>
- Sdružení pro integraci a migraci. *Kdo jsme?* [online]. 2011 – 2012 [cit. 2012-04-13]. Dostupné na www: <http://www.migrace.com/cs/organizace/kdo-jsme>
- Ukrajinci.cz. *O nás* [online]. 2012 [cit. 2012-04-13]. Dostupné na www: <<http://www.ukrajinci.cz/cs/uicr-kontakt/>>
- La Strada. *O nás* [online]. 2012 [cit. 2012-04-13]. Dostupné na www: <<http://www.strada.cz/cz/kdo-jsme/o-nas>>
- Multikulturní centrum Praha. *Poslání a cíle* [online]. 2005 [cit. 2012-04-13]. Dostupné na www: <<http://www.mkc.cz/cz/poslani-a-cile.html>>
- IOM. *O migraci* [online]. 2005 [cit. 2012-04-09] Dostupné na www: <http://iom.ecn.cz/>
- IOM. *Dobrovolné návraty a reintegrace* [online]. [cit. 2012-04-09] Dostupné na www: <<http://www.iom.cz/aktivity/dobrovolne-navraty-a-reintegrace>>
- SCHROTH, Jan. *Dobrovolné asistované návraty jako forma pomoci migrantům v nouzi* [online]. 2008-10-06 [cit. 2012-04-09]. Dostupné na www: <http://www.migraceonline.cz/e-knihovna/?x=2122587>
- IOM. *Dobrovolné návraty a reintegrace* [online]. [cit. 2012-04-09] Dostupné na www: <http://www.iom.cz/aktivity/dobrovolne-navraty-a-reintegrace>
- IOM. *Migrace a rozvoj* [online]. [cit. 2012-04-09] Dostupné na www: <http://www.iom.cz/aktivity/migrace-a-rozvoj>
- IOM. *Integrace cizinců v ČR.* [online]. [cit. 2012-04-09] Dostupné na www: <http://www.iom.cz/aktivity/integrace-cizincu-v-ceske-republice>
- IOM. *Podpora studia tématu „migrace a rozvoj“ na vysokých školách.* [online]. [cit. 2012-04-09] Dostupné na www: < <http://www.iom.cz/aktivity/migrace-a-rozvoj/podpora-studia-tematu-migrace-a-rozvoj-na-vysokych-skolach>>
- IOM. *ELCI projekt pro integraci cizinců na lokální úrovni.* [online]. [cit. 2012-04-09] Dostupné na www: < <http://www.iom.cz/aktivity/integrace-cizincu-v-ceske-republice/elci-projekt-pro-integraci-cizincu-na-lokalni-urovni>>
- Doma v ČR. *Pobyt v ČR* [online]. 2007 [cit. 2012-04-10]. Dostupné na www: <<http://www.domavcr.cz/rady-pro-zivot-v-ceske-republice/pobyt-v-cr>>
- Doma v ČR. *Rodina v ČR* [online]. 2007 [cit. 2012-04-10]. Dostupné na www: <http://www.domavcr.cz/rady-pro-zivot-v-ceske-republice/rodina>

Doma v ČR. Zaměstnání. [online]. 2007 [cit. 2012-04-10]. Dostupné na [www: <http://www.domavcr.cz/rady-pro-zivot-v-ceske-republice/zamestnani>](http://www.domavcr.cz/rady-pro-zivot-v-ceske-republice/zamestnani)

Doma v ČR. Podnikání [online]. 2007 [cit. 2012-04-10]. Dostupné na [www: <http://www.domavcr.cz/rady-pro-zivot-v-ceske-republice/podnikani>](http://www.domavcr.cz/rady-pro-zivot-v-ceske-republice/podnikani)

Doma v ČR. Zdraví a lékařská péče [online]. 2007 [cit. 2012-04-10]. Dostupné na [www: <http://www.domavcr.cz/rady-pro-zivot-v-ceske-republice/zdravi-a-lekarska-pece>](http://www.domavcr.cz/rady-pro-zivot-v-ceske-republice/zdravi-a-lekarska-pece)

Doma v ČR. Sociální zabezpečení. [online]. 2007 [cit. 2012-04-10]. Dostupné na [www: <http://www.domavcr.cz/rady-pro-zivot-v-ceske-republice/socialni-zabezpeceni>](http://www.domavcr.cz/rady-pro-zivot-v-ceske-republice/socialni-zabezpeceni)

Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR. Co je zelená karta. [online]. [cit. 2012-04-11]. Dostupné na [www: http://portal.mpsv.cz/sz/zahr_zam/zelka/ciz#prokoho](http://portal.mpsv.cz/sz/zahr_zam/zelka/ciz#prokoho)

Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR. Jak získat zelenou kartu[online]. [cit. 2012-04-11]. Dostupné na [www: http://portal.mpsv.cz/sz/zahr_zam/zelka/ciz#prokoho](http://portal.mpsv.cz/sz/zahr_zam/zelka/ciz#prokoho)

Ministerstvo vnitra ČR. Možnosti zrušení a ukončení pobytu. [online]. 2010 [cit. 2012-04-11]. Dostupné na [www: http://www.mvcr.cz/clanek/obcane-tretich-zemi-ukonceni-a-zruseni-povoleni-k-pobytu-a-odjezd-z-cr.aspx?q=Y2hudW09Mg%3d%3d](http://www.mvcr.cz/clanek/obcane-tretich-zemi-ukonceni-a-zruseni-povoleni-k-pobytu-a-odjezd-z-cr.aspx?q=Y2hudW09Mg%3d%3d)

Ministerstvo vnitra ČR. Zelené karty. [online]. 2010 [cit. 2012-04-11]. Dostupné na [www: <http://www.mvcr.cz/clanek/zelene-karty.aspx?q=Y2hudW09Nw%3d%3d>](http://www.mvcr.cz/clanek/zelene-karty.aspx?q=Y2hudW09Nw%3d%3d)

Doma v ČR. Zelené a Modré karty. [online]. 2011-11-03 [cit. 2012-04-11]. Dostupné na [www: http://www.domavcr.cz/pracovni-migrace/zelene-a-modre-karty](http://www.domavcr.cz/pracovni-migrace/zelene-a-modre-karty)

SCHROTH, Jan. Pilotní projekt „Aktivní výběr kvalifikovaných zahraničních pracovníků“ startuje. [online]. 2003-07-31. [cit. 2012-04-12]. Dostupné na [www: <http://www.migraceonline.cz/e-knihovna/?x=1955429>](http://www.migraceonline.cz/e-knihovna/?x=1955429)

Ministerstvo práce a sociálních věcí, Pilotní projekt „Výběr kvalifikovaných zahraničních pracovníků“ Zpráva o realizaci pilotního projektu v letech 2003 – 2008

TOŠNEROVÁ, Barbora. Podstata projektu se nijak měnit nebude, zásadní změny neplánujeme. [online]. 2008-12-15 [cit. 2012-04-11]. Dostupné na [www: <http://www.migraceonline.cz/e-knihovna/?x=2136255>](http://www.migraceonline.cz/e-knihovna/?x=2136255)

IOM.cz. Výběr kvalifikovaných zahraničních pracovníků. [online]. [cit. 2012-04-11]. Dostupné na [www: http://www.iom.cz/aktivity/pracovni-migrace/vyber-kvalifikovanych-zahranicnich-pracovniku](http://www.iom.cz/aktivity/pracovni-migrace/vyber-kvalifikovanych-zahranicnich-pracovniku)

MPSV, Tisková zpráva: Projekt Výběr kvalifikovaných zahraničních pracovníků končí [online]. 2010-12-13 [cit. 2012-04-11]. Dostupné na [www: <http://www.mpsv.cz/files/clanky/9997/13122010.pdf>](http://www.mpsv.cz/files/clanky/9997/13122010.pdf)

Seznam příloh

Příloha č. 1 Rozhovor

Příloha č. 2 Smlouva mezi IOM a Českou republikou

Příloha č. 3 Prohlášení prezidenta ČR

Příloha č. 1

Rozhovor s Mgr. Janem Schrothem, projektovým manažerem IOM Praha.

RP: Jaké byly okolnosti vzniku IOMu v České republice?

JS: *Česká republika požádala o členství v IOMu a vstoupila do IOMu volbou všech ostatních členů, členských států v roce 1995. Nejdříve vstoupí do IOMu stát, který se potom stane členským státem a to na základě rady členských států, která se koná koncem listopadu nebo v prosinci. Ta jako rada všech účastnických států volí doslova podle toho, jestli chtějí, aby tento stát do IOMu vstoupil, tedy do mezinárodní organizace pro migraci. To znamená, že všichni zástupci musí přijet do Ženevy a zúčastnit se volby a Česká republika zde musí vysvětlit, proč se chce stát členským státem, musí si projít volbou, platit příspěvky do administrativního rozpočtu tzv. membership fee, a pak je čas na to, aby mezi Českou republikou a IOMem, respektive nejvyššími orgány, protože mezi námi existuje prezidentská smlouva, viz příloha, mohlo dojít k podepsání smlouvy.*

RP: Chce-li tedy Česká republika vstoupit do IOMu musí splnit nějaké organizační předpoklady, které jsou zapotřebí například ke vstupu do EU?

JS: *Ne, to rozhodně ne. Základem je podat přihlášku a vysvětlit, proč chce být členem IOMu a v čem vidí nějaký přínos. V podstatě žádné jiné podmínky pro vstup nejsou. IOM je mezivládní organizace, což znamená, že jsme tvořeni vládami členských států, avšak je nezisková, takže není nevládní nezisková, ale mezivládní nezisková, což je velmi zvláštní postavení, velmi zvláštní statut. Zároveň zatím nepatříme do rodiny OSN, tzn., nejsme členy organizace, stojíme úplně mimo. My spolupracujeme se všemi možnými organizacemi, právě nejvíce s OSN organizacemi, ale nejsme členy OSN rodiny.*

My nejsme nezisková organizace jako taková, našim posláním není vytvářet zisk, dělat servis vládám, pomáhat nejenom imigrantům, ale i pomáhat vládám nějakým způsobem migraci řídit.

RP: Jak tedy proběhl vstup do IOM?

JS: *Smlouvu podepisoval tehdejší prezident, Václav Havel, prošlo to parlamentem. Tyto smlouvy nejsou nijak tajné a jsou dostupné k nahlédnutí. Obsahují obecné náležitosti, a kdo se členským státem stává. Co je na této smlouvě důležité, je to, že my tvoříme*

z právního hlediska jakousi diplomatickou misi, takže teoreticky by zaměstnanci mohli získat diplomatický pas, který mají velvyslanci jiných zemí nebo velvyslanci OSN. My toho ale nevyužíváme, pouze máme auto s diplomatickou značkou. Ale např. kancelář IOMu je podle mezinárodního práva diplomatickou půdou, takže sem nemůže bez svolení vstoupit například policie. Na to existuje Vídeňská úmluva, na co se vztahuje česká jurisdikce. Tedy ve všech smlouvách, které podepisujeme, by měly být obsaženy odstavce o tom, že IOM používá diplomatických výsad imunit, a že v podstatě nemůže podléhat jurisdikci českých soudů. Pokud by došlo ke sporům a nějakým způsobem se to nevyřešilo dohodou, tak by se muselo k mezinárodní arbitráži.

RP: Jak je IOM financován?

JS: Zvláštní status je někdy problémem při financování. Hodně lidí, právě třeba z neziskového sektoru nebo některých ministerstev si myslí, že IOM dostává nějaké peníze ze Ženevy, že jsme financováni z příspěvků všech členských států nebo z peněz, které Česká republika odvádí tzv. Membership fee centrále IOMu. To však není pravda. Česká kancelář je stoprocentně projektizovaná, jako jakákoliv jiná nezisková organizace. To znamená, že když si nenajdeme žádný projekt, který pokryje nájem a mzdy zaměstnanců IOM Praha, tak nebudeme moci fungovat. Dočasně nám může pomoci Ženeva, s překlenutím nedostatku prostředků, aby zde mohl být alespoň jeden člověk, a aby se úplně nezavřela kancelář. To by ale samozřejmě byla špatná vizitka. Takže ten laický pohled, že by stát neměl financovat IOM a dávat projekty organizaci, která je tak bohatá, je dosti zkreslený.

RP: Co může IOM nabídnout jiného oproti jiným migračním organizacím?

JS: Díky našemu statusu, díky tomu že máme renomé mezinárodní organizace, děláme z velké části projekty evropské a mezinárodní. Vláda si nás může vybrat na nějaké věci typu vízové konzultace, protože není třeba dělat jako u jiných subjektů jakékoliv prověrky. Česká republika to nedělá, ale spousta IOM misí funguje tak, že vlády jim předávají část svých konzulárních povinností, např. vyřizují podklady pro víza. Když Vietnamci chtějí na Nový Zéland, tak novozélandská vláda si najme za nějaký poplatek IOM Hanoi a ten prověřuje např. diplomy. Věc, kterou také IOM Praha dělá je např., že když sem šli v rámci jednoho projektu Ukrajinci a Bělorusové a předložili nějaký diplom, tak ten se poslal naší pobočce v těch zemích a oni tam prověřili jeho pravost, jestli škola, z které diplom má opravdu existuje a jestli ten tam daný člověk opravdu

vystudoval. Protože někdy se stává, že diplomy jsou nepravé. Hodně se o tom mluvilo v souvislosti s Ruskem, že tam se dá koupit jakýkoliv diplom. Takovéto specifické projekty, které neziskové organizace nedělají, může IOM provádět, což je výhoda.

RP: Jak byste vysvětlil pojem integrace?

JS: *Integrace obecně je oboustranný proces soužití. To znamená, že i česká společnost se na tom musí nějakým způsobem podílet.*

RP: Ve chvíli, kdy IOM poskytne konkrétním lidem pomoc při emigraci, podílí se i nadále na jejich integraci?

JS: *IOM jako taková se na integraci nepodílí. Do té míry, jako české neziskové organizace. Integrační projekty dlouhodobě tzn. kurzy, poradenství atd. dělají pro lidi, kteří tady již nějakou dobu jsou, zejména neziskové organizace. IOM se v podstatě zapojil především zřízením webových stránek domavcr.cz.*

RP: Jaký je rozdíl mezi prací IOMu a prací neziskových organizací?

JS: *Mohu uvést příklad. Česká republika za poslední léta přivezla v rámci projektu Resettlement, což není poskytnutí azylu, ale jde o to, že stát si vybere některé lidi plánovaně s tím, aby je vzal na svoje území, ne však s tím, uznat je jako azylanty. Tímto způsobem zde jsou například Barmánci nebo Kubánci. Například Barmánci žijí, jako azylanti léta v Thajsku, v Malajsii a domů se vrátit nemohou. A stejně jako skandinávské státy a USA si berou na svoje území tyto lidi ve velkých počtech, tak i ČR se tímto způsobem ujala desítek lidí. A role IOMu v tomhle v podstatě je převést po dohodě s českými orgány v Malajsii, a to přímo na místě, určitým způsobem vhodné lidi, udělat předvýběr. Česká republika si následně finálně některé z nich vybere. Poté terénní pracovník českého IOMu letí do Malajsie nebo do Thajska a zajistí jim veškerý servis a dopravu do České republiky. A tady, co se týká následné integrace, se péče o ně předává neziskovým organizacím, které se o ně v jednotlivých městech dlouhodobě starají a spolupracují se Správou uprchlických zařízení pod ministerstvem vnitra. Na tomto příkladu je vidět, čím se například zabývá IOM a na co jsou zaměřeny neziskové organizace.*

RP: Je IOM v současnosti partnerem na nějakém integračním projektu?

JS: *Nyní máme velmi zajímavý projekt týkající se integrace, na kterém spolupracujeme s neziskovou organizací. Spočívá v tom, že zveme zástupce státu, třeba z pražského magistrátu, aby se podívali, jak se pracuje v oblasti integrace s cizinci v městech, jako je například Vídeň, Marseille, Lisabon nebo Skandinávie. Jelikož už je v Praze patnáct procent cizinců, což už je docela hodně, tak aby věděli, jak s nimi pracovat a nevznikaly žádné problémy do budoucna.*

RP: Jak se liší český IOM od jiných poboček v zahraničí?

JS: *Já si nemyslím, že je český IOM nějak specifický. Obecně se IOM rozděluje na státy, kam je potřeba dávat finance a státy bohaté donorské. Česká republika byla v době vzniku českého IOM, tedy v 90. letech před vstupem do EU, vnímána donorskými státy právě jako země vyžadující pomoc. Po vstupu do EU se na nás začalo pohlížet, jako na bohatý stát, který by se měl naopak stát státem donorským. Už nemůžeme čekat, že USA budou dávat pražské kanceláři peníze na projekty např. proti nucené prostituci, protože jsme již v kategorii bohatých států. Takové je teď postavení IOM Praha z hlediska mezinárodní komunity.*

RP: Je nějaký projekt, který je v kompetenci pouze IOM?

JS: *Je jedna zásadní věc, co IOMy dělají celosvětově, dlouhodobě a na čem se podílí i česká kancelář a momentálně je to asi naše největší aktivita a tou jsou Dobrovolné asistované návraty. Je to možnost pro cizince, který je zde a má nějaký problém, nemůže již tady být legálně, hrozí mu deportace – vyhoštění, tak mu státy dávají na základě národní legislativy a evropské návratové směrnice, možnost vrátit se rychle, dobrovolně, zdarma za humánních podmínek, kdy na něj nebude pohlíženo jako na někoho, kdo byl vyhoštěn (jediné omezení je, že se nemůže hned vrátit zpět – tato lhůta při nelegálním pobytu může být 5 let, ale může zde být část odpuštěna a cizinec se může vrátit dřív, za podmínky, že si např. zaplatí letenku, kterou by za něj za normálních podmínek platil stát). Někdo to může kritizovat, že je to plýtvání penězi, proč by někdo za cizince, který se dostal do problémů, někdy i sám, měl platit cestu. Je to proto, že nakonec vyjde levněji umožnit cizinci odjet v rámci projektu, protože náklady na bezpečnostní aparát a na pobyt v detenci pro cizince popřípadě i deportaci se mnohonásobně prodraží. Stejně ten člověk musí nakonec odjet, někdy dokonce musí být*

deportován s cizineckou policií v letadle. A proto EU dělá v rámci projektu společné lety, kdy letadlo udělá několik mezipřistání po Evropě, a tak odletí celé letadlo Afričanů zpátky. Nakonec náklady na letenku, protože my jako IOM máme dlouhodobé smlouvy s leteckými společnostmi, přijdou stát mnohem levněji. Když řeknu příklad, tak v době kdy byla ekonomická krize, kdy ministr Langer vyhlásil, že se cizinci mohou vrátit a ještě jim dal 500 euro, tak normálně stála letenka do Mongolska 30 tisíc a my jsme se dostali na cenu zhruba poloviční. Tak i na tomhle stát ve finále ušetřil. Toto je specifická aktivita, kterou jiné neziskové organizace nedělají a dělá to většinou IOM a zatímco u nás jsou to desítky lidí, tak ve VB a Německu jsou to stovky nebo tisíce utečenců, kteří se vrací do země původu. Zásadní pravidlo však vždy je, že jde opravdu o svobodné rozhodnutí cizince k návratu, nikdo z IOM jen k návratu nepřesvědčuje.

RP: S jakými institucemi spolupracujete?

JS: Co se týká státní správy, tak logicky spolupracujeme s těmi ministerstvy, které mají nějakou gesci v oblasti migrace – tedy primárně ministerstvo vnitra, u některých projektů se spolupracuje s ministerstvem práce a sociálních věcí, které se však teď už migraci tolik nevěnuje, protože problematika integrace přešla zpátky pod ministerstvo vnitra. Spolupracujeme samozřejmě také s ministerstvem zahraničních věcí, kde například pravidelně na setkání konzulů všech ambasad provádí naše paní ředitelka školení. V nevládní sféře jsou to společné projekty, kdy poskytneme neziskovým organizacím prostředky za to, že pro nás něco udělají nebo naopak, kdy jsme partneři s neziskovými organizacemi a ty z například evropských peněz dávají část nám. Komerční partnery bohužel nemáme.

RP: Nezdá se Vám paradoxní, že i přesto kolik odvádí IOM práce, je oproti jiným mezinárodním organizacím v ČR takřka neznámý?

JS: V České republice neděláme aktivity, které by byly nějak mediálně zajímavé, nesháníme tolik donory, jako např. UNICEF, ten je na rozdíl od nás hodně založen na PR, který donory aktivně shání, což IOM prvoplánově nedělá. Když nás například tento týden média oslovila, zajímala se zejména o činnost IOM v Sýrii a na jejích hranicích, kam utíkají uprchlíci, zdali tam nějakým způsobem IOM asistuje – ano asistuje a právě proto jsou to pro média zajímavé projekty. Na hlavních stránkách IOMu jsou mediální zprávy zejména z krizových oblastí, kam potřebuje IOM vybrat a alokovat peníze

od donorů. My se tady nesnažíme mediálně proslavit, většinou se nás média ptají na odborné věci a to zejména veřejnoprávní, u kterých sledovanost není tak velká.

RP: Jak byste zhodnotil působení IOM v ČR? Dá se taková úspěšnost v integraci měřit nebo zjistit?

JS: Co se týká působení, tak jsme oslavili 60 let IOM a v ČR působíme 12 let. Úspěšnost by měli zhodnotit jiní, kdyby se to bralo z pohledu, kolika cizincům jsme pomohli, i když to není primární úkol IOM, tak se to dá spočítat například podle lidí, které jsme v rámci AVR dostali domů. Což bylo několik set každý rok. Ale zároveň ročně poskytneme konzultace dalším několika set lidem, kteří v ČR dále zůstanou, nevrací se. Návštěvnost stránek domavcr.cz je poměrně vysoká, jsou to desítky tisíc lidí měsíčně, kterým mohou pomoci uvedené informace. Jinak z té druhé strany, jestli jsme nějakým způsobem pomohli tady zvládnout migraci, aby byla řízená správně, tak i tam, si myslím, že kdyby z politických důvodů neskončil pilotní projekt Výběr kvalifikovaných pracovníků tak to by to bylo opravdu dobré. V rámci tohoto projektu se 5 let stát něco učil a bohužel ve chvíli kdy se to naučil a bylo to doladěné, tak projekt skončil. A kdyby dále pokračoval, tak by fungoval dobře a i zkušenosti, které z toho ministerstva mají, k něčemu platné jsou a některé věci se dokonce odrážejí v legislativě atd. Obecně většina legislativních věcí, které se zde uskutečnily za 12 let působení IOM, tak s námi byly nějakým způsobem konzultované. Ne že bychom je mohli nějakým způsobem změnit, často jsme vůči nim kritičtí, kam některé věci směřují. Ale fungujeme i v rámci Rady vlády pro lidská práva, kde je specifická sekce pro cizince, kde se máme hlasovací právo, takže i zde můžeme nějakým způsobem přispět k diskusi a k tomu co se u nás děje v politické rovině.

RP: Jak vás mohou lidi nalézt, jak dostupné jsou informace?

JS: Cizinci mohou navštívit naše stránky, mohou využít konzultací přímo zde na IOM. Každý den sem přijde v průměru 5 – 10 lidí, kteří potřebují s něčím pomoci, poradit, chtějí se vrátit. Posílá je sem i policie a ministerstvo vnitra. Další možnost komunikace s námi je přes mail nebo telefon. My nejsme moc viditelní a cizinci většinou média, z kterých by se o nás něco dozvěděli, nesledují. Se stejnou situací se potýkají i ostatní neziskové organizace. Ale naštěstí funguje mezi cizinci určitá komunikační síť jakýsi snowball, díky které se o nás, od někoho, kdo naše služby již využil, dozvedí. To je účinnější než inzerce např. v MHD, která se příliš neosvědčila. Celkem se ještě ujaly

bezplatné informační noviny, které cizinci čtou. Částečně to funguje přes spolky a svazy, kde část s námi spolupracuje. Třeba Ukrajincům je nejlépe něco sdělit přes kostel, protože většina jich chodí do kostela pravidelně.

RP: Jsme již migrační země?

JS: *Ano, z České republiky se stala země migrační. Do roku 1989 jsme byli země zdrojová, což znamená, že odsud lidé utíkali pryč. Pak jsme se stali zemí transitní, tedy lidé přes nás přecházeli, dá se říci, pašovali do jiných zemí západní Evropy. Ale nejpozději od poloviny první dekády tohoto století jsme se stali zemí, i když ne nějak oficiálně, není to deklarované oficiálně, imigrační - cílovou. Primárně zde více lidí zůstává, než přes nás chodí dál. Před krizí v roce 2007 jsme měli téměř 100 000 saldo plus, což je v poměru 10 milionu obyvatel jedno z největších sald na světě.*

RP: Je pravdivé všeobecné mínění o tom, že nejvíce u nás žijících cizinců přichází z Východu?

JS: *Ano, Česká republika má specifikum, že 75 % cizinců je tvořeno lidmi z pěti zemí. Z toho tři hlavní jsou: Ukrajina, Slovensko (u kterých vyvstává otázka, jde li vůbec o cizince) a Vietnam. Ten je hodně specifický to je věc, kde se ukáže, jestli integrace funguje a jak funguje, ukáže se to až za spoustu let jestli ta velká Vietnamská komunita bude zdrojem problémů a teda kéž by to bylo tak, že by zdrojem nebyla, kdyby se do jisté míry asimilovali, což nikdo neví. Momentálně jsou rizika velká, protože komunita je uzavřená. Zatím to není nikde vidět, protože se média zaměřují na pozitivní příklady, kdy ukazují novou generaci - úspěšné děti cizinců. Negativně zmínky o nich jsou pouze v souvislosti s pěstírnami marihuany apod. Víc se toho do médií nedostává a já si myslím, že je to dobře, protože většina médií jde zejména po velmi negativních zprávách a to by se mohlo proti Vietnamcům až příliš kriticky obrátit.*

RP: Myslíte si, že jsme multikulturní společnost? V čem vidíte problém přijímání cizinců, jako spoluobčany?

JS: *Přijímání cizinců jako spoluobčany – zde je velká debata o tom jestli má být dvojí občanství nemá být dvojí občanství, i když z ekonomických důvodů je to již přežitek a spousta zemí ho dává a není to žádný problém. Česká republika bohužel dává velmi nízký počet občanství v poměru jiných zemí. Mnohem častěji se uděluje trvalý pobyt, také to není nárokové, myslím si, že dávat trvalý pobyt Ukrajincům, Rusům, Bělorusům*

by mělo být úplně bez problémů, není to ani pro ně závazek, ti lidé se mohou zase vrátit domů. I ve zmiňovaném v pilotním projektu Výběr kvalifikovaných pracovníků, se dával dříve trvalý pobyt, což byla prvotní zajímavá devíza, neznamenal to však, že ten člověk zde musí trvale zůstat. Což byl argument proti tomu, když některé státy říkaly „lákáte nám naše mozky“, které nám budou chybět.

RP: O které projekty je největší zájem?

JS: Největší zájem je o dobrovolné návraty a pak samozřejmě poradenství, konzultace. Bohužel nemáme prostředky na právníka, což je hlavní devíza jiných organizací, které tyto prostředky mají. Právníci, kteří jsou schopní za cizince napsat odvolání, žádosti o trvalý pobyt, azyl atd. My tu z tohoto něco zvládneme, ale většinou je odkazujeme na spolupracující nevládní organizace.

RP: Jaké programy považujete za klíčové v rámci působení IOM v ČR Vy?

JS: AVR je samozřejmě klíčový, domavcr.cz je klíčový, Výběr kvalifikovaných pracovníků byl klíčový. Vedle těch návratů je samozřejmě zásadní integrace. Cizinců tu hodně přibývalo, i když teď se to trochu s tou krizí zastavilo, ale máme tady v Praze 15 procent cizinců, celostátně máme kolem 4,5 procent a to není úplně málo. To, že se tomu nevěnuje pozornost, není to priorita, nevěnují se na to peníze, tak s tím do budoucna mohou být spojeny negativní jevy. Cizinci, když už jsou jednou tady, tak se málo z nich bude vracet domů. To se nepovedlo žádnému státu, cizince vrátit ve velkých počtech a nepodaří se to ani České republice. Můžeme se zde s nimi akorát co nejlépe pracovat.

RP: Poskytnete pomoc každému, bez závislosti na jakýchkoliv kritériích?

JS: Záleží, o jakou pomoc jde, pokud jde o radu, tak jim ji samozřejmě poskytneme a co se týká zařazení do programu, jsou jasná kritéria. Cizinec, který zde je legálně, tak se s námi zpravidla vrátit nemůže, protože jinak by tento projekt ztrácel logiku. Ve chvíli, kdy je zde člověk legálně, má většinou možnost si sehnat práci a na letenku si vydělat sám.

RP: Co zapříčinilo zahájení projektu Výběr kvalifikovaných zahraničních pracovníků?

JS: Zapříčinilo to v podstatě to, že se někdo, tenkrát hlavně Vladimír Špidla, tehdejší ministr práce, uvědomil, na základě zkušeností ze světa, na základě toho, jak cestoval,

že ČR se stává imigrační zemí a že vzhledem k demografickým problémům, které byly jasné již v 90. letech, se ČR neobejde bez imigrace. Kvůli trhu práce, kvůli stárnutí obyvatelstva a důchodům. Špidla prohlásil, že Ukrajinci by nám mohli zaplatit naše důchody do budoucna. Samozřejmě je velká neznámá, jestli toto může nebo nemůže fungovat. Cizinci právě po tom, co se integrují, tak se chovají velmi podobně, jako česká společnost. To znamená, že např. přestanou mít tři děti a mají jen jedno atd.

RP: Tento projekt byl v roce 2008 prodloužen, ale v roce 2010 zastaven – jaké byly důvody jeho ukončení?

JS: Důvody byly takové, že v podstatě nebyla politická vůle a při potřebách šetření se zdálo, že je to věc, která není nějak zásadně potřebná, že jí lze jednoduše zrušit. A že kdyby byla někdy zase potřeba, tak se může teoreticky znovu začít. Z hlediska ekonomického to bylo ve své podstatě tak, že Česká republika zbytečně utratila řádově na 100 milionu korun během pěti let pilotního projektu, které se díky tomu, že byl tento projekt zastaven, nikdy nevrátí. Zastavením projektu naše země přišla o další miliardy, jelikož sem již nepřijdou žádní lidé, kteří by přinesli svoje úspory, nějak je zde investovali, platili by daně atd. Dále tam byly i důvody politické. U vlády byla pravice a tento projekt byl zahájen během vládnutí levice. A pravice byla přesvědčena, že to umí jinak a líp, zavedla zelené karty, které ale doposud moc nefungují. A bez jakékoliv detailní znalosti byl ukončen tento projekt jako konkurenční přesto, že konkurenční nebyl. Protože pokud by ti držitelé zelených karet, kteří by prošli všemi kritérii, získali dříve trvalý pobyt a rychle se integrovali, byli by velice prospěšní naší společnosti. Ta iracionalita jde vidět i na tom, že pravicový ministr Nečas, přes tlaky a uvažování nad tím, jestli ten projekt zastavit, když si analyzovali plusy a minusy, jaký je jeho přínos tak řekl, ať projekt pokračuje. Avšak po roce nový ministr navrhl ukončení projektu kvůli krizi atd. ve své podstatě ani ty důvody neznáme. Bylo řečeno spoustu nepravdivých důvodů, proč byl tento projekt zastaven, ale nikoho to nezajímalo ani média, nebyla to priorita, tak tento návrh ve vládě prošel zcela bez debaty. Paradoxně dnes se již rok a půl vymýšlí podobný program. Velcí zaměstnavatelé např. Škoda najednou zjistili, že něco takového potřebují a začali tlačit na ministerstvo vnitra, aby dovolilo vysoce kvalifikovaným pracovníkům rychleji zaměstnání ČR.

RP: Byl tedy projekt Výběr kvalifikovaných pracovníků nahrazen zelenými kartami?

JS: *Zelené karty fungují jinak. Člověk do ČR může o něco rychleji přijít a pracovat, ale nikdo mu nedá dříve trvalý pobyt. Přesto, že spousta zemí má rychlejší udělování trvalých pobytů jako lákadlo pro kvalifikované, tak Česká republika v současné době nic takového nemá. To je bohužel krátkodobý pohled mnoha lidí, že my si můžeme vybírat, že jsme pro cizince zajímavou zemí, ale bohužel u nás zůstávají spíš ti horší, než ti nejlepší. I platy, které nabízíme, jsou výrazně nižší než jinde. Jediné, co sem cizince láká je to, že na našem území jsou velké cizinecké komunity. Aby k nám šli velké skupiny vzdělaných lidí, kvůli tomu, že jim Česká republika má co nabídnout, tak to bohužel není.*

Příloha č. 2

AGREEMENT

**between the International Organization for Migration and the Czech Republic,
modifying the Cooperation Agreement
between the International Organization for Migration and the Czech Republic
of 15 October 1997**

The International Organization for Migration (hereinafter referred to as „IOM“) and the Czech Republic,

with the aim to further develop and deepen mutual cooperation and

guided by the intention to facilitate and effectuate the implementation of migration programs,

agreed as follows:

Article 1

The Cooperation Agreement between the International Organization for Migration and the Czech Republic of 15 October 1997 (hereinafter referred to as “Agreement”) is modified as follows:

Article 3 of the Agreement will read:

“Article 3

/1/ The cooperation modalities between the Contracting Parties concerning the implementation of programs according to Article 2 of this agreement will, if necessary, be agreed in executive arrangements between IOM and the competent bodies of the Czech Republic.

/2/ The Czech Republic will inform IOM through diplomatic means of the competent bodies referred to in paragraph 1.”.

Article 2

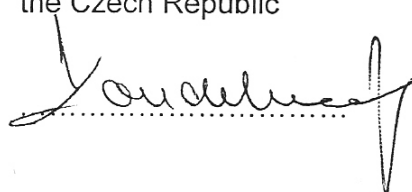
This agreement is subject to approval in accordance with the national legislation of the Czech Republic and shall enter into force on the first day of the month following the date when the Czech Republic shall have notified IOM in writing that the conditions for entry into force of this agreement deemed necessary according to the national legislation of the Czech Republic have been met. It will remain in force during the validity of the Agreement.

Done at Prague, this 15 June 2003 in two originals, each in the English and Czech languages, both texts being equally authentic.

For
the International Organization for Migration

For
the Czech Republic

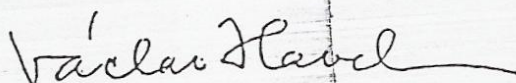

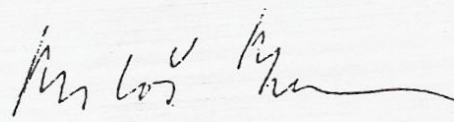
Příloha č. 3

Prozkoumajše tuto Smlouvu a vědouce, že Parlament České republiky s ní souhlasí, schvalujeme a potvrzujeme ji.

Tomu na svědomí jsme tento list podepsali a k němu pečeť České republiky přitisknouti dali.

Dáno na Pražském hradě dne 31. srpna léta tisícího devítistého devadesátého osmého.

prezident republiky

předseda vlády